

နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေး သဘောတူစာချုပ်များ နိုင်ငံတကာသဘောတူစာချုပ်များ ICCPR နှင့် ICESCR

မိတ်ဆက်

UDHR သည် ဥပဒေတစ်ရပ်အဖြစ် အာဏာမရှိသောအခါ လူ့အခွင့်အရေးများကို နိုင်ငံတကာအဆင့်တွင် ဥပဒေအဖြစ် စုစည်းမည့် သဘောတူစာချုပ်များ ပူးပေါင်းဖော်ဆောင်ရန် ဒုတိယအဆင့်ကို ကမ္ဘာ့အသိုင်းအဝိုင်းက စတင်ခဲ့ကြပါသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် UDHR ကို စတင်လက်ခံခဲ့ပြီးနောက်တွင် မူကြမ်းရေးသားခြင်းကို စတင်ခဲ့ပါသည်။ UDHR ကို သဘောတူစာချုပ်တစ်ရပ်တည်းအဖြစ် ပြောင်းလဲမည့် မူလ ရည်ရွယ်ချက်ကို လက်လျှော့လိုက်ရပြီး လူ့အခွင့်အရေးသဘောတူစာချုပ် နှစ်ရပ်ကို စီစဉ်ခဲ့ကြသည်။ နောင် ၁၈ နှစ်တိုင် ကြာခဲ့သော်လည်း မလုပ်နိုင်သေးဘဲ ၁၉၆၆ ခုနှစ်ရောက်မှ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံ UNGA သို့ လက်မှတ်ရေးထိုး၊ ဥပဒေအဖြစ်အတည်ပြုရန် တင်သွင်းနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်ကို တစ်စောင်တည်းအစား နှစ်စောင်ပြုလုပ်ရန် ဆုံးဖြတ်ခြင်းတွင် အကြောင်းရင်း များစွာရှိပါသည်။ စစ်အေးတိုက်ပွဲကြောင့် နိုင်ငံရေးအကွဲအပြား ကြီးမားလာခြင်း၊ ကုလသမဂ္ဂအတွင်းသို့ အာရှနှင့်အာဖရိကတိုက်တို့မှ ကိုလိုနီဘဝလွတ်မြောက်လာသည့် များပြားလှစွာသော နိုင်ငံများဝင်ရောက်လာကာ ၎င်းတို့သည်လည်း လူ့အခွင့်အရေးအပေါ် မတူညီသောအမြင်များ တင်ပြရန်ခံလာကြခြင်းနှင့် မတူညီသော အခွင့်အရေးများကို ဥပဒေအရမည်သို့ အသက်ဝင်စေမည့်လုပ်ငန်းအတွက် ရွေးချယ်စရာနည်းလမ်းများစွာ ရှိနေသည်ဟူသော အချက်တို့ဖြစ်ပါသည်။

နောင်နှေးနေခြင်းအတွက် စစ်အေးတိုက်ပွဲကို အဓိကအကြောင်းအရင်းအဖြစ် ယူဆကြသော်လည်း အခြားအကြောင်းရင်းများလည်း သိသိသာသာရှိပါသည်။ အခွင့်အရေးများကို ဥပဒေဖြင့် စည်းကြပ်မည့်အစီအစဉ်အပေါ် နိုင်ငံအများကသတိကြီးစွာထားကာ ကျယ်ပြန့်သော ကြေညာစာတမ်းကြီးတစ်ခုလုံးကို ပြုလုပ်မည့် အစီအစဉ်အား ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ကြရာ အကြမ်းရေးဆွဲရာတွင် အခွင့်အရေးများအတွက် ထားရှိရမည့် တာဝန်များ၊ တာဝန်ရှိမှုများမှာ ပိုမိုတိကျရန်လိုအပ်လာသည်။ ထို့ပြင် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ကြီးကလည်း တဖြည်းဖြည်းကြီးထွားဖွံ့ဖြိုးလာကာ ၁၉၄၈-၁၉၆၆ ကြားကာလများအတွင်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံပေါင်း ၆၀ ထပ်ပေါင်းလာပြီး ကုလသမဂ္ဂအင်အားကလည်း နှစ်ဆဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထပ်တိုးလာသော အဖွဲ့များသည်လည်း နိုင်ငံတကာ သဘောတူစာချုပ်များတွင် ၎င်းတို့ သဘောထားအမြင်များ ထည့်သွင်းလိုကြသည်။ နောက်ဆုံးတွင် လူ့အခွင့်အရေးသီအိုရီနှင့် ပတ်သက်ပြီး အနောက်အုပ်စုဒီမိုကရက်တစ် အရင်းရှင်နိုင်ငံများနှင့် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၏ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံများနှင့် ကိုလိုနီလွတ်မြောက်လာသော ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအကြား ကြီးကြီးမားမား အမြင်မတူမှုများ ရှိလာသည်။ ကိုလိုနီပြုခံရခြင်းမှ လွတ်မြောက်ပိုင်ခွင့် (ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းပိုင်ခွင့်) နှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမှ လွတ်မြောက်ပိုင်ခွင့်တို့သည်ကား အရေးအကြီးဆုံးကိစ္စများ ဖြစ်လာခဲ့ပါတော့သည်။ အနောက်တိုင်းနိုင်ငံများ (အရင်းရှင်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများ ကြီးစိုးထားသောအုပ်စု) အတွက် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်တင်ပြခွင့်တို့သည် အလွန်အရေးကြီးကြောင်း တင်ပြလာကြသည်။ ကွန်မြူနစ်တိုင်းပြည်များအတွက်မူ အစိုးရ၏တာဝန်များဖြစ်သော ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် အလုပ်သမားအခွင့်အရေးများသည် အလွန်အရေးကြီးသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါအကျိုးစီးပွားများ ပြိုင်ဆိုင်နေကြခြင်းသည် သဘောတူစာချုပ်မူကြမ်းရေးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးရာတွင် နှေးကွေးစေခဲ့ပါသည်။

အမျိုးအစားမတူသော အခွင့်အရေးနှစ်မျိုးကို (နိုင်ငံသား၊ နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးများနှင့် စီးပွားရေး လူမှုဖူလုံရေးအခွင့်အရေးများ) သဘောတူစာချုပ်တစ်ခုတည်းတွင် ထားသည့်အခါ အခွင့်အရေးတစ်ခုချင်းစီ လိုက်နာဖော်ဆောင်ရပုံခြင်းက ခြားနားသောကြောင့် စိမ်းခေါ်မှု အခက်အခဲများ ရှိနိုင်သည်ကိုနားလည် သိရှိခဲ့ကြသည်။ ယင်းသို့ ကွဲပြားခြားနားခြင်းကြောင့် နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများနှင့် အခြားတစ်ဖက်မှ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးအခွင့်အရေးများကြား အကွဲအပြားဖြစ်လာပါသည်။ အဆိုပါ လူ့အခွင့်အရေး အစုများကို မတူညီသော လုပ်ငန်းစဉ်များဖြင့် အသက်ဝင်အောင် ပြုသင့်ကြောင်း နောက်ဆုံး၌ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ နိုင်ငံသားနှင့်နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများအတွက်မူ သဘောတူစာချုပ် အသက်ဝင်ကျင့်သုံးသည့် အချိန်မှစ၍ စတင်အာဏာ တည်စေပြီး လိုက်နာစေရသည်။ ဥပမာ - နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်းကို ဖယ်ရှားရန်အတွက် နိုင်ငံများသည် ဖြည်းဖြည်းချင်းလျော့သွားမည်ဆိုသည်မျိုး မလုပ်အပ်ပေ။ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းနေခြင်းကို ချက်ချင်း ရပ်လိုက်မှဖြစ်ပေမည်။ သို့သော် ဆင်းရဲသော ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအတွက်မူ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု၊ အဆင့်မြင့်အထက်တန်းကျောင်းများ ကျယ်ပြန့်စွာဖွင့်လှစ်နိုင်မှု စသည့် စီးပွားရေးနှင့် လူမှုဖူလုံအခွင့်အရေးများကို ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံသားများအား ပြည့်ဝစွာပေးနိုင်စေရန်အတွက် ဖြည်းဖြည်းချင်း အကောင်အထည်ဖော်သွားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သဘောတူညီစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်သည်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအတွက် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု၊ ပညာရေးနှင့် အိမ်ရာများ အစရှိသည်တို့ကို ချက်ချင်းဆောင်ရွက်ပေးရန်အတွက် တောင်းဆိုခြင်းသည် လက်တွေ့လည်းမကျပေ။ သဘောတူစာချုပ်ပါ အခွင့်အရေးများကို မည်သို့အကာအကွယ်ပေးရမည်ဆိုသည်ကား အစိုးရ အတော်များများ

အတွက် စိုးရိမ်စရာဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ အစိုးရများက သဘောတူစာချုပ်များအတိုင်း လိုက်နာ ဆောင်ရွက်မည်ဟု မည်သူက ပြောနိုင်ပါမည်နည်း။ အကယ်၍ အစိုးရများက မလိုက်နာငြားအံ့၊ အဆိုပါ အစိုးရများကို အပြစ်ပေးနိုင်ပါ၏လော။ နိုင်ငံသားနှင့်နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများတွင် ရှင်းလင်းသော ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာတာဝန်များရှိသည်။ ထို့ပြင် အဆိုပါအခွင့်အရေးများကို စာချုပ် ဆိုင်ရာအဖွဲ့က လေ့လာစောင့်ကြည့်သိရှိနိုင်သည်။ (အခန်း ၅ တွင် ဆွေးနွေးထားပါသည်။) ICCPR သဘောတူစာချုပ်သည် အဆိုပါစာချုပ်အဖွဲ့အစည်း၏ အလုပ်လုပ်ရမည့်ပုံအသေးစိတ်ကိုပါ စတင် ပြင်ဆင်ထားရသည်။ သို့သော် ICESCR အတွက်မူ ယင်းသို့ သဘောတူစာချုပ်အဖွဲ့ကို ကနဦး ကတည်းက ပြင်ဆင်ထားခြင်းမရှိပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အဆိုပါအခွင့်အရေးများသည် ချိုးဖောက်မှုများရှိပါက သိရှိစောင့်ကြည့်နိုင်ရန် ခက်ခဲသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤ သဘောတူစာချုပ်တွင် စာချုပ်အဖွဲ့ တည်ထောင်ရန်အတွက် မပါဝင်ခဲ့ပါ။ သို့သော် အဆိုပါ အလှူ အဆမှာ ပြောင်းသွားခဲ့ပြီး ICCPR စာချုပ်အဖွဲ့နှင့်အတူ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုကို တည်ထောင်ခဲ့ပါ သည်။ သို့သော် ICESCR သဘောတူစာချုပ်ထဲတွင်တော့ ပါဝင်ခဲ့ခြင်းမဟုတ်ပေ။

နောက်ဆုံးတွင်မတော့ ICCPR သဘောတူစာချုပ် စတင်အသက်ဝင်သည်နှင့် အဆိုပါ အခွင့်အရေးများကို အာဏာတည် အသက်ဝင်စေရေးဆောင်ရွက်ပေးသည့် စနစ်လည်း ပေါ်ပေါက် လာခဲ့ပါသည်။ တစ်ခုတည်းသော ခြွင်းချက်မှာကား အထူးအခြေအနေများတွင် အချို့သော အခွင့်အရေးများကို နိုင်ငံတော်အစိုးရများက ကျင့်သုံးပေးရန် တာဝန်မရှိခြင်းဖြစ်သည်။ (ယခုအခန်း၏ ၃. ၃. ၃ ကဏ္ဍတွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားပါသည်။) ICCPR တွင် ပါဝင်သော အချို့အခွင့်အရေး များမှာ မည်သည့်အချိန်အခါ အနေအထားတွင်မှ တစ်စုံတစ်ယောက်က ဖယ်ရှားပိုင်ခွင့်မရှိနေဘဲ၊ အချို့အခွင့်အရေးများကိုကား (မီးလုံးများ အဖွင့်အပိတ်လုပ်သကဲ့သို့) အခြေအနေတစ်ခုတွင် ခွင့်ပြုပေးထားရကာ အချို့အခြေအနေများတွင် ပိတ်ထားပေးရပါသည်။ ဆန့်ကျင်ဘက်အနေဖြင့် ICESCR တွင် ပါဝင်သော အခွင့်အရေးများမှာ သဘောသဘာဝအားဖြင့် မတူညီမှုများရှိပါသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် ချက်ချင်းလက်ငင်း ကျန်းမာရေး သို့မဟုတ် ပညာရေးစနစ်တစ်ခုကို မတည် ဆောက်နိုင်ခြင်းအား နားလည်ထားရမည်ဖြစ်ပြီး လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်အဖြစ် ဖြည်းဖြည်းချင်း အချိန် ပေးရမည်ဖြစ်ကာ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်ကို တိုးတက်မှုများပြီးမြောက်နေခြင်းဖြစ်စဉ် progress realization ဟု ခေါ်ပါသည်။ အောက်တွင် အသေးစိတ်ဆက်လက် ဖော်ပြမည့်အတိုင်း လူတိုင်း၏စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများ ပြည့်ဝစေရန်အတွက် ဆက်လက်တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်နေရန် အစိုးရတွင် တာဝန်ဝတ္တရားရှိပါသည်။ ယင်းသို့ မတူညီမှုများကြောင့် သဘောတူစာချုပ်နှစ်ခုကို သီးခြားစီ မူကြမ်းရေးပြီး ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံ UNGA တွင် တစ်ပြိုင်နက် လက်ခံခဲ့ကြ သည်။ ဥပဒေအဖြစ် အသက်ဝင်ကျင့်သုံးရာတွင်လည်း တစ်ပြိုင်နက်တည်း လိုလိုဖြစ်သည်။ (ICCPR အသက်ဝင် အာဏာတည်ခဲ့သည့် ၁၉၇၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃ ရက်ပြီးနောက် သုံးလအကြာတွင် ICESCR အသက်ဝင် အာဏာတည်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။) အရေးကြီးသည့် စာချုပ်များဖြစ်ခြင်းကို ညွှန်ပြသည့်အနေဖြင့် ညီလာခံသဘောတူချက် ကွန်ဗင်းရှင်း conventions ဟု မရေးဘဲ သဘောတူ စာချုပ် covenants များဟုရေးပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သဘောတူစာချုပ်ဆိုသော စကားလုံးသည်ပို၍ အရေးကြီးသော သို့မဟုတ် အလေးအနက်ထားသော စာချုပ်တစ်ရပ်အဖြစ် သွယ်ဝိုက်ပြောဆိုလိုရင်း ဖြစ်ပါသည်။

၃.၁ ICCPR

နိုင်ငံသားနှင့်နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးများ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်သည် ၁၉၇၆ ခုနှစ် မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့တွင် စတင် အသက်ဝင် အာဏာတည်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယနေ့အထိ အဆိုပါ သဘောတူစာချုပ်ကို သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုး ဥပဒေပြုထားသည့်နိုင်ငံ ၁၇၀ နီးပါး ရှိပါသည်။ အရှေ့တောင်အာရှ ဒေသတွင် ICCPR ကို လက်မှတ်ရေးထိုး ဥပဒေသတ်မှတ်ထားသည့် နိုင်ငံများမှာ ဗီယက်နမ် (၁၉၈၂)၊ ဖိလစ်ပိုင် (၁၉၈၆)၊ ကမ္ဘောဒီးယား (၁၉၉၂)၊ ထိုင်း (၁၉၉၆)၊ လာအို ပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ် သမ္မတနိုင်ငံ (၂၀၀၀) နှင့် အင်ဒိုနီးရှား (၂၀၀၆) တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဘရူနိုင်း၊ မလေးရှား၊ မြန်မာနှင့်စင်ကာပူတို့က သဘောတူလက်မှတ်ထိုး ဥပဒေမပြုရသေးပေ။

အစိုးရတစ်ရပ်သည် အဘယ်ကြောင့် သဘောတူစာချုပ်တစ်ခုကို လက်မှတ်ရေးထိုးရန် ငြင်းပယ်ရသနည်း ဆိုသည်ကို အတိအကျ အကြောင်းရင်းရှာရန်မဖြစ်နိုင်သော်လည်း ကုလသမဂ္ဂ ရုံးတွင် စင်ကာပူကမူ အကြောင်းပြချက်ကို ပြောကြားခဲ့ဖူးသည်။ (၂၀၁၁ ခုနှစ် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ နှစ်ပတ်လည်သုံးသပ်မှု Universal periodic review ပြုလုပ်နေစဉ်ဖြစ်သည်) စင်ကာပူအစိုးရသည် သဘောတူညီချက်စာချုပ်ပါ တာဝန်ဝတ္တရားများကို အလေးအနက်ထားဆောင်ရွက်နေပြီး၊ တာဝန် များကို အပြည့်အဝ မဆောင်ရွက်နိုင်သေးခင်မှာ သဘောတူစာချုပ်ကို လက်မှတ်မထိုးသေးရန် အတွက် ပို၍လိုလားပါသည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ အစိုးရသည် မည်သည့်တာဝန်ဝတ္တရားများကို မပြည့်မီနိုင်သေးကြောင်း အသေးစိတ်မပြောထားသော်လည်း စင်ကာပူတွင် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော် တင်ပြခြင်း၊ လွတ်လပ်စွာစုရုံးခြင်းနှင့် သင်းပင်းဖွဲ့စည်းခွင့်တို့ မရှိကြောင်း ယေဘုယျ သိထားကြ ပါသည်။ ယင်းကန့်သတ်ချက်များကို စင်ကာပူအစိုးရက ထောက်ပြဖော်ညွှန်းထားခြင်း မရှိပေ။ သို့သော် လူမျိုးစုံ၊ ဘာသာတရားစုံ၊ ဘာသာစကားစုံသော လူအများနေထိုင်ရာ သစ်လွင် နုနယ် သေးသော မြို့ပြနိုင်ငံဖြစ်သော စင်ကာပူသည် အများခံ၍မဖြစ်ပါ။ လွတ်လပ်မှုမာဏများစွာကို အသုံးပြုလိုက်ခြင်းဖြင့် လူမျိုးရေးမတည်ငြိမ်မှုများ ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်ဟု ၎င်းတို့က ဆိုထားသည်။ နောက်ဆုံးတွင် စင်ကာပူအစိုးရသည် လူ့အခွင့်အရေးများကို ကျင့်သုံးလိုက်နာရာတွင် ၎င်းတို့၏ အမျိုးသားစံနှုန်းများဖြင့် ဖြစ်ရမည်ဟူသော ရပ်တည်ချက်ကို ကိုးကားဖော်ညွှန်းပါသည်။ မည်သို့ပင် ဖြစ်ပါစေ လူ့အခွင့်အရေးအလုံးစုံရရှိခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းသည် နိုင်ငံ၏အခြေအနေနှင့် ရည်မှန်းချက်များကို မဖြစ်မနေ သိရှိထားရမည်ဟု မှတ်ချက်ပြုထားသည်။ ထိုနေရာတွင် စင်ကာပူ အစိုးရသည် ၁၉၉၃ ခုနှစ် ဗီယက်နာ ကြေညာစာတမ်းနှင့် လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ရန် အစီအစဉ် VDPA ၁၉၉၃ ကို လက်ခံခဲ့စဉ်က ဖြစ်ခဲ့သော ကမ္ဘာလုံးခြုံအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများနှင့် အမျိုးသားအဆင့်နှင့် ဒေသတွင်းအထူးဂရုပြုစရာများအကြား စကားစစ်ထိုးငြင်းခုံမှုကို ကိုးကားခဲ့ ပါသည်။ (အခန်း ၃ တွင် ထိုအကြောင်းကို ဆွေးနွေးထားပါသည်)

ICCPR သည် UDHR ထဲရှိ နိုင်ငံသားနှင့်နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို ဥပဒေအရ စည်းကြပ် အာဏာတည်စေခဲ့သည်။ UDHR ထဲက အခွင့်အရေးများနှင့် တစ်ထေရာတည်းတူခြင်း တော့ မဟုတ်ပေ။ ICCPR သည် UDHR ထဲတွင် မပါသော ထပ်တိုးအခွင့်အရေးများ ဖြည့်ထား သည်။ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်နိုင်မှု၊ တိုင်းပြည်မှနှင်ထုတ်ခြင်းနှင့် အမုန်းစကားပြောဆိုခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ UDHR ထဲက အချို့အခွင့်အရေးများကို ထားခဲ့ခြင်းများလည်းရှိကာ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ ခိုလှုံခွင့်တောင်းပိုင်ခွင့် အစရှိသည်တို့ ICCPR တွင် ပါမလာခဲ့ပေ။

မှတ်သားဖွယ်ရာ

သဘောဆန္ဒအလျောက်လက်မှတ်ထိုးနိုင်သော ICCPR ၏ နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်များ

ICCPR တွင် စိတ်ဆန္ဒအလျောက် ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်သော နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်ငယ် နှစ်ခုရှိပါသည်။ ပထမတစ်ခုသည် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းအနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးကော်မတီသို့ တိုင်ကြားနိုင်စေခြင်းဖြစ်ပြီး အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်ကို အခန်း ၅ တွင် ဆက်လက်ဆွေးနွေးပါမည်။ ဒုတိယ နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်ငယ်သည် လာမည့်အပိုင်းတွင် ဆွေးနွေးမည့် သေဒဏ်ပေးခြင်းကို ဖျက်သိမ်းရေးဆိုင်ရာ ကတိကဝတ် အာမခံချက်များကို ဖော်ပြထားချက်ဖြစ်ပါသည်။

Jurisdiction ဥပဒေသက်ရောက် စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိခြင်း
Jurisdiction သည်ထား ဥပဒေ (juris) နှင့် စကားပြောခြင်း (diction) ဟူ၍ အခြေခံအားဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။
Jurisdiction ဆိုသည်မှာ တရားဥပဒေ အသက်ဝင်ကျင့်သုံးရာ နေရာဖြစ်ပါသည်။

ICCPR ၏ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် မိမိတို့နယ်နိမိတ်အတွင်းတွင်ရှိကြပြီး၊ မိမိတို့ ဩဇာအာဏာ လက်အောက်တွင်ရှိကြသော ပြည်သူများအတွက် စာချုပ်ပါအခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာကာ ဥပဒေပေါ်ပေါက်အောင် အကောင်အထည်ဖော်ပေးရပေမည်။ လူ့အခွင့်အရေး သဘောတူစာချုပ်များ၏ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာသက်ရောက်သော နယ်ပယ်သည် နယ်နိမိတ်ကို အခြေခံသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အခွင့်အရေးများကိုရရှိခြင်း မဟုတ်ဘဲ တိုင်းပြည်အတွင်း ရောက်ရှိနေခြင်းကြောင့် ရရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအကြောင်းအရာကို အပိုဒ် ၂. ၁ တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည်။ နယ်နိမိတ်အတွင်း ရှိသော ဥပဒေသက်ရောက်မှုရှိစေမည့် လူသားတစ်ယောက်စီတိုင်း ICCPR အခွင့်အရေးများကို ရှိသည်။ သို့သော် ICCPR တွင် နိုင်ငံသားများသာရရှိသော အခွင့်အရေးနှစ်ခုရှိကာ နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးဖြစ်သော မဲပေးပိုင်ခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာသွားလာလှုပ်ရှားပိုင်ခွင့်တို့ ဖြစ်သည်။ (နိုင်ငံသား မဟုတ်သူများ၏ အခွင့်အရေး အခန်း ၁၁ နှင့် ၁၂ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။) ဥပဒေသက်ရောက်ရာ နယ်ပယ်တွင်အစိုးရ၏ တန်ခိုးအာဏာ သက်ရောက်ရာ အခြားနယ်မြေများ ဥပမာ ကိုလိုနီများ သို့မဟုတ် အစောင့်ရှောက်ခံနယ်မြေများ လည်း ပါဝင်ပါသည်။ ယင်းသို့ တိုင်းပြည်၏တရားစီရင်ရေး နယ်မြေပြင်ပသို့ ရောက်နေသော နယ်မြေများသည် မျက်မှောက်ခေတ်တွင် အနည်းငယ်သာရှိတော့သော်လည်း ထိုနေရာများတွင် ICCPR အခွင့်အရေးများ ရှိနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ - ပြင်သစ် ပိုလီနီးရှား၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော တီဟီတီ၏ ပြင်သစ် ပစိဖိတ်ကျွန်းများ ဖြစ်သည်။ အရှေ့တောင်အာရှတွင် မည်သည့်နိုင်ငံ နယ်နိမိတ်ကမှ အလားတူ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်နယ်မြေဖြစ်နေခြင်းမရှိပေ။ မကြာသေးခင်ကမှ တရား စီရင်ပိုင်ခွင့်နယ်မြေနှင့်ပတ်သက်သည့် အငြင်းပွားမှုများ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဝွာတာနာမို ပင်လယ်အော်တွင် ရှိသော အမေရိကန်၏ ဖမ်းဆီးစစ်ကြောစခန်းသို့ ICCPR ဥပဒေ သက်ရောက်မှုမရှိကြောင်း အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက ဆိုခဲ့ဖူးသည့် ဥပမာ ရှိပါသည်။

လူ့အခွင့်အရေးသဘောတူစာချုပ်များအရ ဥပဒေသက်ရောက်ခြင်းသည် ထိုနိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ်အတွင်းတွင် ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ထိုနိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ်အတွင်းဝယ် ထိုဥပဒေက လုပ်ငန်းလည်ပတ်ပြီး ထိုနိုင်ငံနယ်စပ်ကိုကျော်သွားသည်နှင့် အစိုးရအနေဖြင့် ထိုဥပဒေကို လိုက်နာရမှု ပြီးသွားပါသည်။ စီရင်ပိုင်ခွင့် အခြားအမျိုးအစားများလည်းရှိပါသည်။ ကမ္ဘာလုံးခြုံအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စီရင်ပိုင်ခွင့်သက်ရောက်မှုနှင့် နိုင်ငံသားများအပေါ်ကို စီရင်ပိုင်ခွင့်ဟူ၍ ဖြစ်ပေသည်။ (နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်မှုများအကြောင်း ဖော်ပြထားသည့် အခန်း ၆ တွင် ထိုအကြောင်းကို အသေးစိတ်ဖော်ပြ

ထားပါသည်။ နိုင်ငံများ၏ နယ်နိမိတ်မျဉ်းများသည် ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် စီရင်ပိုင်ခွင့်၊ ဥပဒေသက်ရောက်မှုကို နယ်နိမိတ်ဖြင့် အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ခြင်းသည် အလွန်ရိုးရှင်းပါသည်။ တစ်နိုင်ငံက နောက်တစ်နိုင်ငံကို ဝင်သိမ်းသည့်အခါ၊ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာရေပြင်ရှိ လှေပေါ်တွင် ဖြစ်နေသည့်အခါ သို့မဟုတ် လေယာဉ်ပေါ်တွင် ရောက်နေသည့်အခါများတွင် ရှုပ်ထွေးပါသည်။ ဥပမာ ၂၀၀၃ - ၂၀၀၈ ခုနှစ်က အီရတ်ကို အမေရိကန်က ဝင်သိမ်းသည့်အခါ မည်သည့် ဥပဒေများက အာဏာတည်နေပါသနည်း။ ထိုကဲ့သို့သော ဖြစ်စဉ်အခြေအနေတွင် ဝင်သိမ်းသည့် အင်အားစုတွင် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားရှိပါဦးမည်လော။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အသိမ်းခံရသည့်နိုင်ငံသည် ကျူးကျော်လာသော အင်အားစု၏ဥပဒေရေးရာ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိနေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

အလားတူဖြစ်စဉ်အကြောင်းအရာမျိုး အရှေ့တောင်အာရှတွင် ဒုက္ခသည်လှေများကို ရေထဲသို့ပြန်လွှတ်ခဲ့ခြင်းနှင့်လည်း သက်ဆိုင်ပါသည်။ ၁၉၇၀ ကာလများက ဗီယက်နမ် ပဋိပက္ခ အတွင်း ဗီယက်နမ်ဒုက္ခသည်များ ပါဝင်သော လှေများကို စင်ကာပူနှင့် မလေးရှားရေတပ်များက မောင်းထုတ်ခဲ့ကြသည်။ မကြာသေးခင်ကပင် သြစတြေးလျရေတပ်သည် ဒုက္ခသည်လှေများကို ပြန်မောင်းထုတ်ခဲ့ပြီး ရိုဟင်ဂျာများ စီးလာသောလှေများကို ထိုင်းရေတပ်က ဝင်ရောက်ခွင့်မပြုခြင်း အတွက်လည်း အလွန်ဝေဖန်ခံခဲ့ရသည်။ ICCPR ကော်မတီက မကြာသေးခင်က အကြံပြုထား သည်မှာ ရေတပ်အင်အားစုများက ဒုက္ခသည်လှေတစ်စင်းကို ရေထဲပြန်မောင်းထုတ်သည့်အခါ အဆိုပါလှေသည် ရေတပ်၏လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ၊ စီရင်မှုနယ်ထဲရောက်နေပြီဟု မှတ်ယူသင့်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် လှေပေါ်ပါလာသူများ၏ ICCPR အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုသင့်ကြောင်းဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုဆန့်ကျင်ရေး ကွန်ဗင်းရှင်း ညီလာခံသဘောတူညီမှု အောက်တွင် မကြာ သေးခင်က ဖြစ်ခဲ့သော အမှုအခင်းတစ်ခုတွင် (ဆွန်ကိုနှင့်စပိန်၊ ၂၀၁၁။ *Sonko Vs Sapin*, 2011) စပိန်ရေပြင်ထဲသို့ဝင်ရန် ကြိုးစားနေသော ရွှေ့ပြောင်းသွားလာသူတစ်ဦး မော်ရိုကိုရေပြင်တွင် ရေနစ် သည်ကို စပိန်နိုင်ငံသားအစောင့်တပ်က ကယ်ဆယ်ရန်ပျက်ကွက်ခြင်းဖြင့် အမှုဖြစ်ခဲ့သည်။ ရွှေ့ပြောင်း သွားလာသူပုဂ္ဂိုလ်သည် စပိန်တွင်ရှိနေခြင်း မဟုတ်သော်လည်း ကော်မတီတွေ့ရှိချက်အရ လှေပေါ်တွင် ပါလာသူများကို စပိန်နိုင်ငံသား ကာကွယ်ရေးတပ်အရာရှိများက ထိန်းချုပ်ထားခြင်း ဖြစ်ရာ ၎င်းတို့လုံခြုံရေးအတွက် တာဝန်ရှိသည်ဟု ကော်မတီကဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဥပဒေ သက်ရောက်ရာ စီရင်ပိုင်ခွင့်သည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ်အတွင်းသာဟူ၍ မဟုတ်ဘဲ အစိုးရက ထိရောက်စွာ ထိန်းချုပ်ထားသော နေရာများလည်း ပါဝင်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။

၃.၂ ICCPR အတွင်းရှိ အခွင့်အရေးများ

ယခုအပိုင်းတွင် သဘောတူစာချုပ်အတွင်းမှ အရေးကြီးသော အပိုဒ်အချို့ကို အကျဉ်းချုပ်ပြီး ဖော်ပြပါမည်။ ယင်းအခွင့်အရေးများထဲမှ အတော်များများကို ယခုပြဌာန်းစာအုပ်၏ နောက်ပိုင်း အခန်းများတွင် နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်းဆွေးနွေးပါဦးမည်။ ယခုအခန်းတွင်တော့ အဓိကပါဝင်သည့်အရာ များကိုသာ ဖော်ပြပါမည်။

၃.၂.၁ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းအုပ်ချုပ်နိုင်ခြင်း (အပိုဒ် ၁)

ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းအုပ်ချုပ်ခွင့်နှင့် ပတ်သက်သည့် ICCPR ပထမအပိုဒ်သည် ICESCR ၏ ပထမဆုံးအပိုဒ်နှင့် တူညီပါသည်။ နိုင်ငံရေးအင်အားစုများအနေဖြင့် မိမိတို့နှစ်သက်သည့် နိုင်ငံရေးစနစ်ကို ရွေးချယ်ကာ၊ မိမိတို့၏ကိုယ်ပိုင် အရင်းအမြစ်များကို ဆန္ဒရှိသလို အသုံးပြုနိုင်သော အခွင့်အရေးနှင့် ဆိုင်ပါသည်။ ICCPR နှင့် ICESCR ပါ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းအုပ်ချုပ်ခွင့် ဆိုသည့် အချက်သည် ကိုလိုနီအပြစ်ခြင်း၊ ကိုလိုနီစနစ်မှ လွတ်မြောက်ပိုင်ခွင့်ကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ ထို လူ့အခွင့်အရေးစာပိုဒ်သည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အစုအဖွဲ့များကို အချို့သော အခွင့်အရေးများပေးသော်လည်း၊ အဆိုပါအခွင့်အရေးများသည် လူနည်းစု၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ မျိုးနွယ်စုအစုအဖွဲ့များ ကိုယ်ပိုင်နိုင်ငံများထူထောင်ပိုင်ခွင့်ကို ခွင့်ပြုရန် ရည်ရွယ်ထားခြင်းမဟုတ်ပေ။ အဆိုပါအခွင့်အရေးသည် အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းအုပ်ချုပ်ခွင့်ရရှိစေရေး လှုပ်ရှားမှုနောက်ခံအခြေအနေနှင့် ဆက်စပ်ပါသည်။

၃.၂.၂ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမှ လွတ်မြောက်ပိုင်ခွင့် (အပိုဒ် ၂)

လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု စာချုပ်အားလုံးသည် တန်းတူညီမျှခြင်းနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိစေခြင်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုကြသည်။ (ICCPR အပိုဒ် ၂) အခန်း(၁) တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း လူမျိုး၊ ကျားမ ဂျန်ဒါ၊ ဘာသာစကား၊ နိုင်ငံရေး အတွေး အမြင် စသဖြင့်တို့ကို အခြေခံ၍ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းကို တရားနည်းလမ်းကျသည့်ဟုသတ်မှတ်ခြင်း သို့မဟုတ် ခွင့်ပြုခြင်း လုံးဝမလုပ်ရပေ။ ICCPR တွင် ဖြစ်နိုင်သော ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းများစွာ စာရင်းကိုပြထားပြီး၊ မည်သည့်ပုံစံဖြင့်မဆို ဟူသော စကားဖြင့်လည်း ပိတ်ထားသောကြောင့် တခြားနည်းဖြင့် ခွဲခြားမည့်ပုံ ပေါ်လာလျှင်လည်း တားမြစ်ထားပါသည်။ ထိုကဏ္ဍတွင်တွင် အရေးကြီးသော ဆွေးနွေးရန်ကိစ္စတစ်ခုက လိင်တိမ်းညွတ်မှု sexuality ပေါ်မူတည်၍ ခွဲခြား ဆက်ဆံခြင်းဖြစ်သည်။ စာချုပ်ပါ လိင် sex ဆိုသည့် စကားသည် ဇီဝဗေဒအရ ကျား သို့မဟုတ် မ ကိုသာ စာပိုဒ်ထဲတွင် ရည်ရွယ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး၊ လိင်တိမ်းညွတ်မှု sexuality ကို ရည်ရွယ်ခဲ့ခြင်းမဟုတ်ပေ။

၃.၂.၃ အသက်ရှင်ရပ်တည်ခွင့် (အပိုဒ် ၆)

UDHR အခွင့်အရေးများထဲမှ အသက်ရှင်ရပ်တည်ခွင့်ဆိုသည့် အခွင့်အရေးသိသိသာသာ ဖွံ့ဖြိုးလာခြင်းမှာ ICCPR ၌ သေဒဏ်ပေးခြင်းကို ကန့်သတ်ချက်များ ပါဝင်လာခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ အသက်ရှင်ရပ်တည်ခွင့်ကို ဥပဒေဖြင့်အကာအကွယ်ပေးရပေမည်။ လက်တွေ့တွင်လည်း လူတစ်ဦးကို သေစေသော လူသတ်ခြင်း သို့မဟုတ် အခြားလုပ်ရပ်များကျူးလွန်ခြင်းကို ရာဇဝတ်မှုအဖြစ် နိုင်ငံတိုင်းက သတ်မှတ်ထားပြီးဖြစ်သည်။ ICCPR သည် နိုင်ငံများအနေဖြင့် သေဒဏ်ပေးရာတွင် အခြေအနေများထားရှိကာ ဆောင်ရွက်ရန် သတ်မှတ်ထားပါသည်။ အလွန်ပြင်းထန်ကြီးမားသော ရာဇဝတ်မှုများကိုသာ သေဒဏ်ပေးနိုင်ပါသည်။ သေဒဏ်ပေးသောအခါ အယူခံဝင်ခွင့် ရှိရပါမည်။ ကိုယ်ဝန်ဆောင် အမျိုးသမီးများ၊ ကလေးများ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာမသန်စွမ်းများနှင့် သက်ကြီးရွယ်အို များကဲ့သို့ အချို့လူပုဂ္ဂိုလ်များကို သေဒဏ်ပေး၍မရပေ။ အဆိုပါစာပိုဒ်သည် သေဒဏ်ကို တားမြစ်

ခြင်း မရှိသော်လည်း သီးခြားဖြည့်စွက်သဘောတူညီမှု Second Optional Protocol ကို နိုင်ငံများ အနေဖြင့် သဘောတူညီနိုင်ပြီး ယင်းဖြည့်စွက်သဘောတူညီမှုအရ သေဒဏ်ပေးခြင်းကို ဖျက်သိမ်းရ သည်။ အဆိုပါ ဖြည့်စွက်ရေးဆွဲချုပ်ငယ်ကို နိုင်ငံပေါင်း ၇၅ နိုင်ငံက သဘောတူညီထားပြီး ၁၉၉၁ ကတည်းက အသက်ဝင်ကျင့်သုံးနေပြီ ဖြစ်သည်။ အရှေ့တောင်အာရှတွင် ဖိလစ်ပိုင်နှင့် တီမောကျွန်းစုသာ အဆိုပါ နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်ငယ်ကို သဘောတူညီလက်မှတ်ရေးထိုး ဥပဒေပြု ထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဖြည့်စွက် သဘောတူညီမှုအရ နိုင်ငံများအနေဖြင့် သေဒဏ်ကို ဖယ်ရှား ဖျက်သိမ်းရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဥပဒေတွင် ပြီးဆုံးခဲ့ပြီးဖြစ်ကာ လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံ အများစု ကလည်း သေဒဏ်ကိုယ်ရှားဖျက်သိမ်းခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ဒေသကြီးနှစ်ခုတွင် အဆိုပါ အသက် ရှင်ခွင့်ကို ရရှိခဲ့ပြီးသည်မှာ ဒေသတွင်းသဘောတူညီမှုများ၊ စာချုပ်များဖြင့် ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် အပြန်အလှန်ဝေဖန်ခြင်း

သေဒဏ်ပေးခြင်း

ကမ္ဘာအနှံ့တွင် နိုင်ငံများစွာတို့သည် သေဒဏ်ပေးခြင်းကို ဆက်လက်ပယ်ဖျက်လျက်ရှိကြသည်။ နိုင်ငံပေါင်း ၁၀၀ ကျော်တွင် တားမြစ်ထားပြီးဖြစ်သည်။ နိုင်ငံ ၅၀ ခန့်သည် သေဒဏ်ကို အသုံးမပြု တော့သည်မှာ ၁၀ နှစ် ကျော်ကြာခဲ့လေပြီ။ လက်ရှိတွင် နိုင်ငံပေါင်း ၄၂ နိုင်ငံကသာ ဆက်လက် အသုံးပြုနေဆဲဖြစ်သည်။

သေဒဏ်ပေးခြင်းသည် အရေးပါသော ရာဇဝတ်မှုနှိမ်နင်းရေး လက်နက်ဖြစ်ကာ ပြင်းထန်သော ရာဇဝတ်မှုများကို မရှိမဖြစ် အပြစ်ပေးရသော နည်းလမ်းဖြစ်သည်ဟု အချို့က တန်ပြန်ပြောဆို ကြသည်။ ဥပမာ - မူးယစ်ဆေးဝါး ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်းကို သေဒဏ်ပေးခြင်းသည်သာလျှင် ထိရောက်သော ဖြိုခွင်းမှုဖြစ်သည်ဟု စင်ကာပူ၊ မလေးရှား နှင့် အင်ဒိုနီးရှားတို့က ပြောဆိုကြသည်။ အဆိုပါနိုင်ငံများတွင် သေဒဏ်ပေးသတ်ခြင်းတွင် မူးယစ်မှောင်ခိုများ ပါလေ့ရှိသည်။ အပြစ် ကင်းစင်သူကို မှားယွင်းစွာ သေဒဏ်ပေးမိတတ်ခြင်း၊ ရာဇဝတ်မှုနှုန်း မကျဆင်းခြင်း၊ အပြစ်ဒဏ် ခံရသူများမှာ ဆင်းရဲသူများနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံခံရသူများသာ များခြင်းကြောင့် သေဒဏ်ပေးခြင်းကို ဖျက်သိမ်းသင့်ကြောင်း အချို့က တန်ပြန်ငြင်းချက်ထုတ်ကြသည်။

ဒေသတွင်းပြဿနာတစ်ခုမှာ စင်ကာပူနှင့် မလေးရှားတွင် mandatory death penalty ခေါ် စည်းကမ်းသတ်မှတ်ထားသော သေဒဏ်ပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ mandatory ခေါ် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေး သေဒဏ်ပေးခြင်းဆိုသည်မှာ လူတစ်ယောက်ထံတွင် သတ်မှတ်ထားသောပမာဏ တစ်ခုခုအထိ မူးယစ်ဆေးဝါးများကိုတွေ့ရှိပါက မည်သည့်အခြေအနေပင်ဖြစ်စေကာမူ အလိုအလျောက် သေဒဏ် ပေးပြီး ဖြစ်သည်။

မေးခွန်း။ ။ သေဒဏ်ပေးခြင်းသည် မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပါသည်လော။ လူတစ်ယောက်သည် ယုတ်မာပက်စက်သော ရာဇဝတ်မှု တစ်ခုခု (ဥပမာ - လူသတ်မှု၊ မုဒိန်းမှု) တို့ကို ကျူးလွန်ခဲ့ပါလျှင် အပြစ်ထန်ဆုံးသော အပြစ်ပေးမှုကို ခံယူရထိုက်သည်မှာ အသေအချာပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် သေဒဏ်သည် ထောင်ဒဏ်တစ်သက်ထက် ပို၍ပြင်းထန်သည်ဟု မည်သူက ဆိုပါသနည်း။

မေးခွန်း။ ။သေဒဏ်သည် လူအများ ရာဇဝတ်မှုမကျူးလွန်အောင် အမှန်တကယ် တားမြစ်ပေးပါ သလား။

မလေးရှားနှင့် စင်ကာပူနိုင်ငံရှိ မူးယစ်ဆေးဝါး ပြဿနာများသည် အခြားနိုင်ငံများနှင့်ယှဉ်သော် လျော့ကျသွားသည်ဟုတော့ ဝန်ခံရပေမည်။ သို့သော် လူများကိုဖမ်းမိနေပြီး ဆက်လက် သေဒဏ် ပေးနေရဆဲဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ သေဒဏ်ရှိသော်လည်း မူးယစ်ဆေးဝါး ဖောက်ကားမှုက ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

မေးခွန်း။ ။ လူသတ်သမားကို သေဒဏ်ပေးခြင်းအား နစ်နာသူ မိသားစုဝင် တစ်ဦးဦးကို ကြည့်ခွင့် မပြုသင့်ပြီလော။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အတွက် တရားမျှတသည်ဟူသော ခံစားချက်ကိုပေးပေးလိမ့်မည်။ သို့သော် တရားမျှတမှုသည် မျှတသည့်တရားခွင့်ဖြင့်သာ ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြစ်ကာ စိတ်ခံစားချက်တစ်ခု၊ နစ်နာသူ မိသားစုဝင်တစ်ဦးနှင့် မဆုံးဖြတ်ရပေ။

မှတ်သားဖွယ်ရာ

အရှေ့တောင်အာရှဒေသ၏ သေဒဏ်ပေးမှု မှတ်တမ်း (၂၀၁၃ ခုနှစ်အထိ)

နိုင်ငံ	သေဒဏ်ကို အသုံးပြုသေးသလော	သေဒဏ်အပြစ်ပေးမှုကို အသုံးပြုခဲ့ခြင်း
ဘရူနိုင်း	အသုံးပြုသည်။	ဗြိတိသျှအစောင့်ရှောက်ခံနယ်မြေ ဖြစ်ခဲ့စဉ် ၁၉၅၇ ခုနှစ်က နောက်ဆုံးအကြိမ် သေဒဏ် ပေးခဲ့ဖူးသည်။
ကမ္ဘောဒီးယား	အသုံးမပြုတော့ပါ။	သေဒဏ်ပေးသည့် ဥပဒေမရှိတော့။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်က နောက်ဆုံး သေဒဏ်ပေးခဲ့ဖူးသည်။
အင်ဒိုနီးရှား	အသုံးပြုသည်။	နောက်ဆုံး သေဒဏ်ပေးထားမှုမှာ ၂၀၀၈ ခုနှစ်က ဖြစ်သည်။
လာအို	အသုံးပြုသည်။	နောက်ဆုံး သေဒဏ်ပေးထားမှုမှာ ၁၉၈၈ ခုနှစ်က ဖြစ်သည်။
မလေးရှား	အသုံးပြုသည်။	Mandatory death penalty လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေး ချက်ခြင်း သေဒဏ်စနစ် ရှိသည်။ နှစ်စဉ် သေဒဏ်ပေးခြင်းများရှိသည်။
မြန်မာ	မကျင့်သုံးတော့ပေ။	နောက်ဆုံး သေဒဏ်ပေးထားမှုမှာ ၁၉၉၃ ခုနှစ်က ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံ	သေဒဏ်ကို အသုံးပြုပါသေးသလော	သေဒဏ်အပြစ်ပေးမှုကို အသုံးပြုခဲ့ခြင်း
ဖိလစ်ပိုင်	မကျင့်သုံးတော့ပေ။	၁၉၈၇ မှ ၁၉၉၃ အတွင်း သေဒဏ်ကို ဖျက်သိမ်းထားခဲ့သည်။ ထို့နောက် ပြန်စခဲ့ပြီး ၂၀၀၆ တွင် ပြန်လည်ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။
ထိုင်း	အသုံးပြုသည်။	နောက်ဆုံး သေဒဏ်ပေးထားမှုမှာ ၂၀၀၉ ခုနှစ်က ဖြစ်သည်။
စင်ကာပူ	အသုံးပြုသည်။	အမှုကြောင်းအရ မဖြစ်မနေ သေဒဏ်ပေးစီရင်မှုများကို မကြာသေးခင်က ကန့်သတ်ထားသည်။ နှစ်စဉ် သေဒဏ်ပေးခြင်းများ ရှိသည်။
ဗီယက်နမ်	အသုံးပြုသည်။	နှစ်စဉ်သေဒဏ်ပေးခြင်းများ ရှိသည်။

၃.၂.၄ ဥပဒေဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ (အပိုဒ် ၉၊ ၁၀၊ ၁၄၊ ၂၆)

ICCPR ရှိ အခွင့်အရေး အပိုဒ်များထဲမှ အချို့သည် ဥပဒေစနစ်အား တရားမျှတ၊ ထိရောက်စေရန်အတွက် ပြုထားခြင်းဖြစ်သည်။ တရားဥပဒေရှေ့မှောက်တွင် တန်းတူညီမျှခြင်း (အပိုဒ် ၂၆)၊ တရားမမျှတသော ထောင်သွင်းအကျဉ်းချခြင်း (တရားမစီရင်ဘဲ တစ်ဖက်သက် ဖမ်းဆီးခြင်း အကြောင်းမှာ အပိုဒ် ၉ တွင် ပါဝင်ပြီး လူ့မဆန်သော ထောင်တွင်းဆက်ဆံခြင်း အကြောင်းမှာ အပိုဒ် ၁၀ တွင်ပါဝင်သည်)၊ မှန်ကန်ပြီး ဘက်မလိုက်သော၊ မျှတသော တရားရုံးများရှိခြင်း (အပိုဒ် ၁၄ တွင် ဖော်ပြထားကာ သဘောတူညီမှု စာချုပ်တွင် အကြီးဆုံး စာပိုဒ်ဖြစ်သည်) စသည့် အကောက်အယူများကို ICCPR ပါ အခွင့်အရေးက အကာအကွယ်ပေးထားပါသည်။ ဥပဒေရေးရာ အခွင့်အရေးများတွင် နယ်ပယ်သုံးခုရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ (၁) ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး၊ (၂) တရားရုံးအတွင်းရှိ အခွင့်အရေးနှင့် (၃) ထောင်သွင်းအကျဉ်းခံရ သည့်အချိန်တွင် ရှိမည့် အခွင့်အရေးတို့ ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါကဏ္ဍသုံးခုကို အကျဉ်းအားဖြင့် လေ့လာကြည့်ကြပါစို့။

- ဖမ်းဆီးခြင်း။ ။လူတစ်ဦးကို အကြောင်းပြချက် မရှိဘဲလျက် ဖမ်းဆီး၍မရပေ။ (ဆိုလိုသည်မှာ တစ်ဖက်သက် ဖမ်းချင်သလို ဖမ်း၍မရပေ)။ မည်သည့်အတွက် အဖမ်းခံရသည်ကို နားလည်ထားရမည်။ တရားရုံးသို့ သွားရောက်ရင်ဆိုင်ခွင့်ရှိရမည်။ တရားရုံးက အပြစ် ရှိသည်ဟု မဆုံးဖြတ်မချင်း အပြစ်မရှိဟု ယူဆရမည်။
- တရားခွင့်။ ။တရားရုံးမှ တရားသူကြီးများသည် အရည်အချင်း ပြည့်ဝရမည်ဖြစ်ကာ ဘက်လိုက်သူများလည်း မဟုတ်ရပေ။ လူတိုင်းသည် ရှေ့နေငှားပိုင်ခွင့် ရှိရမည်ဖြစ်ကာ၊ နှစ်ဖက် သက်သေများကို စစ်ဆေးပိုင်ခွင့် ရှိရမည်ဖြစ်ကာ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အခြေအနေတစ်ခုတွင် တရားခွင့်ကို စတင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ စွပ်စွဲခံရသူသည် တရားရုံး၏

ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပြန်လှန်မေးခွန်းထုတ်ခြင်း သို့မဟုတ် အယူခံဝင်နိုင်ရပေမည်။ ကလေးများ အတွက် ခြားနားသောတရားခွင် စနစ်ရှိရပေမည်။ အပြစ်ပေးမှုသည် ရာဇဝတ်မှု၏ ပြင်းထန်မှုအလျောက် ဖြစ်သင့်ပါသည်။

- ထိန်းသိမ်းချုပ်နှောင်ခြင်း။ ။ မည်သည့်အကြောင်းပြချက်မှ မရှိပါဘဲလျက် မည်သူ့ကိုမှ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခွင့်မရှိပေ။ မည်သည့်အတွက် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ရသည် ဆိုသည်ကို ဖမ်းခံရသူများ သိစေအပ်ပါသည်။ တရားရုံးသို့ မတင်ခင်ကာလရှည်ကြာစွာ ချုပ်ထားခြင်း မပြုရပေ။ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားသည့် အခြေအနေသည် လူသားဆန်ရပေမည်။

၃.၂.၅ လွတ်လပ်စွာ သွားလာလှုပ်ရှားပိုင်ခွင့် (အပိုဒ် ၁၂)

လွတ်လပ်စွာ သွားလာလှုပ်ရှားခွင့်ဟု ဆိုရာဝယ် တိုင်းပြည်တွင်း သွားလာလှုပ်ရှားခြင်းနှင့် တိုင်းပြည်များအကြား သွားလာလှုပ်ရှားခွင့် ဟူ၍ရှိပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ နှစ်မျိုးလုံးတွင် အကန့်အသတ်များ ရှိပါသည်။ လူတစ်ဦးသည် မည်သည့်တိုင်းပြည်မှမဆို ထွက်ခွာသွားပိုင်ခွင့်ရှိပြီး၊ ကိုယ့်တိုင်းပြည်ကိုသာ ဝင်ရောက်ရန် အခွင့်အရေးရှိပါသည်။ မည်သည့်အကြောင်းဖြင့်မဆို နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် နိုင်ငံသားမဟုတ်သူများကို ၎င်းတို့တိုင်းပြည်ထဲ အဝင်မခံရန် ငြင်းဆန်ပိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။ အဆိုပါ ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုလည်း တစ်ဖက်သက်ချမှတ် နိုင်ပါသည်။ ဥပမာဆိုရလျှင် ပြည်ဝင်ခွင့်တွင် ဆံပင်အတိုအရှည်ကိုကြည့်၍ပင် ငြင်းပယ်ခြင်း၊ လက်ခံခြင်းပြုနိုင်ပါသည်။ (၁၉၆၀ နှင့် ၇၀ ကာလများက စင်ကာပူတွင် ဆံပင်အရှည်နှင့်အမျိုးသားများကို ပြည်ဝင်ခွင့် မပေးပါ။ ထို့ကြောင့် ရော့ခဲတေးဂီတပိုင်း လက်ဒ်ဇက်ပလင်သည် ဆံပင်ညှပ်မလာနိုင်သဖြင့် စင်ကာပူရှိ စင်မြင့်ဖျော်ဖြေပွဲကို ဖျက်သိမ်းခဲ့ရဖူးသည်)

တိုင်းပြည်တစ်ပြည်၏ နယ်နိမိတ်ထဲသို့ ဥပဒေနဲ့အညီ ရောက်ရှိနေသော ပြည်သူများ အတွက်သာဟု ICCPR တွင် သတ်မှတ်ကန့်သတ်ထားသော်လည်း တိုင်းပြည်တစ်ပြည်ထဲတွင် လူအများလွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့်ရှိသည်။ လွတ်လပ်စွာသွားလာခြင်း၏ ထင်ရှားသော အကန့်အသတ်များလည်း ရှိပါသည်။ တခြား လူများ၏ အိမ်ထဲသို့ဝင်ရောက်ခွင့်မရှိ။ အမျိုးသားအိမ်သာထဲသို့ အမျိုးသမီးများ ဝင်ရောက်ခွင့်မရှိပေ။ အောက်တွင်ဖော်ပြမည့် အဆိုပါ အကန့်အသတ်များသည် ဥပဒေနှင့် အညီသာဖြစ်ရမည်။ ကျင့်ဝတ်သီလကို လိုက်နာခြင်း သို့မဟုတ် အခြားသူများ၏ အခွင့်အရေးကို စောင့်စည်းပေးခြင်းဖြင့်သာ မိမိအခွင့်အရေးကို ခံစားခွင့်ရှိသည်။

၃.၂.၆ ဘာသာတရား လွတ်လပ်ခွင့် (အပိုဒ် ၁၈)

လူအများတွင် ၎င်းတို့၏ ဘာသာတရားကို ယုံကြည်ကျင့်ကြံအားထုတ်ခွင့် ရှိပါသည်။ ထိုလွတ်လပ်ခွင့်ကို အပိုဒ် ၂၇ တွင် ဖော်ပြထားသည့် လူနည်းစုနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးတို့နှင့် ရောထွေးလေ့ရှိသည်။ ဘာသာတရားလွတ်လပ်ခွင့်ဆိုသည်မှာ မိမိ၏ယုံကြည်ရာကို ထုတ်ဖော်ကျင့်ကြံလိုသူတိုင်းအား အကာအကွယ်ပေးထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခွင့်အရေးကို တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းသော်လည်းကောင်း၊ လူစုလူဝေးနှင့်သော်လည်းကောင်း ရရှိခံစားနိုင်ပါပေသည်။ ဘာသာရေးကို လွတ်လပ်စွာ ယုံကြည်ခွင့်သည် အလုပ်ခွင်နှင့် ပညာသင်ရာနေရာတို့တွင်ပါ အကျိုးဝင်

ပါသည်။ ထိုအခွင့်အရေးသည် ဘာသာတရားတစ်ခုအား အတင်းအဓမ္မယုံကြည်ခိုင်း သွတ်သွင်းခြင်းမှလည်း လူအများကို ကာကွယ်ပေးထားပါသည်။ အခန်း ၃ တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြမည့်အတိုင်း ဘာသာတရားလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးတွင် ရှုပ်ထွေးသော ငြင်းခုံစရာများစွာရှိပါသည်။ ဘာသာရေးလွတ်လပ်ခွင့် စာပိုဒ်က ဘာသာတရား ကူးပြောင်းခြင်းကို ခွင့်ပြုထားသော်လည်း ယင်းကိစ္စကို ဘာသာတရားအတော်များများက လက်ခံထားခြင်းမရှိပေ။ ထို့ထက်ပို၍ အချို့သော အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံတော်ဘာသာဟူ၍ ရှိပေရာ ထိုဘာသာဝင် မဟုတ်သူများ အနေဖြင့် ခွဲခြားဆက်ဆံခံရနိုင်သည့် စိမ်ခေါ်မှုများရှိပါသည်။ နောက်ဆုံးတစ်ခုမှာ အချို့သော ဘာသာရေး ကျင့်ကြံယုံကြည်ပုံများအရ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ ရွေးချယ်ရာတွင်ပင် အမျိုးသမီးများ ချန်လှပ်ခွဲခြားခြင်းခံရပါသည်။ အချို့သော ဘာသာရေးဓလေ့များကို ဥပဒေများဖြင့် ကန့်သတ်နိုင်သည်။ ဥပမာ - မယားများစွာယူခြင်းကို ကန့်သတ်ထားခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။ သို့သော် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ခြင်းနှင့် သွားလာလှုပ်ရှားမှုကို ကန့်သတ်သကဲ့သို့ပင် ဥပဒေနှင့်အညီ ဖြစ်ရမည်ဖြစ်ကာ ကျင့်ဝတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် လုံခြုံရေးပိုင်းဆိုင်ရာ မရှိမဖြစ်လိုအပ်ကြောင်း အကြောင်းပြချက်ခိုင်လုံရပါမည်။

၃.၂.၇ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်တင်ပြပြောဆိုခြင်း

အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံ ဥပဒေများသည် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်းကို ကန့်သတ်ထားမှုများ ရှိသည်။ (က) အသရေဖျက်မှု၊ (ခ) အာဏာရှိသူများကို အကြည်ညိုပျက်စေမှု၊ (ဂ) နိုင်ငံတော်လျှို့ဝှက်ချက်ပေါက်ကြားပြောဆိုမှု (နိုင်ငံတော်သစ္စာဖောက်မှု)၊ (ဃ) လိင်အပြာကိစ္စများနှင့် (င) စာရေးသူ၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ပေးထားသော အသိဉာဏ်မူပိုင်ခွင့် ဥပဒေများ ဖြစ်ကြသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အကန့်အသတ်များကို ကျင့်သုံးရန် ထည့်သွင်းထားသော အချို့အရှေ့တောင်အာရှ နိုင်ငံများသည် အပိုဒ် ၁၉ ကို ချိုးဖောက်ရပေမည်။ ဥပမာ - ဘုရင်စနစ် အကြောင်းရေးထားသော အချို့စာအုပ်များ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ရောင်းချ၍မရပေ။ မလေးရှားနှင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတို့တွင် စေတနာကျမ်းပိုဒ်များ The Satanic Verses ဆိုသည့် ဝတ္ထုကို ပိတ်ပင်ထားသည်။ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်တင်ပြခြင်း အကြောင်းကို အခန်း ၁၅ တွင် ပိုမိုဆွေးနွေးထားပါသည်။

၃.၂.၈ လက်ထပ်ထိမ်းမြားပိုင်ခွင့် နှင့် သားသမီးရပိုင်ခွင့် (အပိုဒ် ၂၃)

လက်ထပ်ထိမ်းမြားပိုင်ခွင့်တွင် လူတိုင်းလက်ထပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် အိမ်ထောင်တစ်ခုတွင် လက်တွဲဖော် နှစ်ဦးလုံး တန်းတူ အနေအထားရရှိရေးတို့ ပါဝင်သည်။ လက်ထပ်နိုင်သော အသက်အရွယ်သို့ ရောက်သည့်အခါ လူတိုင်းလက်ထပ်ထိမ်းမြားနိုင်သည်။ လက်ထပ်နိုင်သည့် အသက်အရွယ်ဆိုသည်ကိုမူ သဘောတူစာချုပ်တွင် ရှင်းလင်းဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါ။ အရှေ့တောင်အာရှတွင် လက်ထပ်နိုင်သည့် အငယ်ဆုံးအသက် အရွယ်မှာ ၁၈ နှစ် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအသက်အရွယ်စံနှုန်းကို ကမ္ဘာအနှံ့တွင်လည်း တွေ့ရများပါသည်။ မိဘများ၏ သဘောတူညီမှုဖြင့် ၁၈ နှစ်အောက် လက်ထပ်ခြင်းကို ခွင့်ပြုကြသည်များလည်း ရှိပါသည်။ အချို့နိုင်ငံများက ၎င်းတို့နိုင်ငံသားများကို အတန်ငယ်အသက်ကြီးမှ လက်ထပ်စေလိုကြသည်။ ထို့ကြောင့် လက်ထပ်နိုင်သည့် အသက်အရွယ်ကို

မြင့်လိုက်သည်။ ဥပမာ - တရုတ်တွင် အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် ၂၁ နှစ်မှ လက်ထပ်နိုင်သည့် အသက်သို့ရောက်ပြီး အမျိုးသားများအတွက်မူ ၂၄ နှစ်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် လူတိုင်းသည် လွတ်လပ်၍ စိတ်ပါလက်ပါရှိမှုသာ လက်ထပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်ကမှ အတင်းအဓမ္မ လက်ထပ်ခိုင်း၍မရပေ။ လူကြီးမိဘက စီစဉ်ပေးသော လက်ထပ်ခြင်းကို သဘောတူလက်ခံသည် ဆိုပါက အဆိုပါ စီစဉ်သည့် လက်ထပ်ပေးမှုသည် အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ရာ မရောက်ပေ။

အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီးတို့သည် လက်ထပ်ထိမ်းမြားမှု အိမ်ထောင်ရေးသို့ ဝင်ရောက်ရာ တွင်ဖြစ်စေ၊ ထွက်ခွာရာတွင်ဖြစ်စေ တန်းတူညီမျှစွာဖြစ်ရမည်ဟု မျှော်လင့်ထားသည်။ ကံမကောင်း အကြောင်းမလှစွာပင် အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံ အတော်များများတွင် ထိုကဲ့သို့ အမြဲမဖြစ်တတ်ပါ။ အချို့သော အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများမှ ကွာရှင်းပြတ်စဲခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေများသည် အမျိုးသမီး များထက် အမျိုးသားများကို မျက်နှာသာပေးထားပြီး ယခုအခါ ပြောင်းလဲလာနေပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ - ထိုင်းနိုင်ငံက ယခင်ကွာရှင်းပြတ်စဲမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေတွင် ကွာရှင်းလိုသော အမျိုးသမီးသည် ခင်ပွန်းသည် သစ္စာမဲ့ကြောင်းသက်သေပြရန် လိုအပ်ပြီး ခင်ပွန်းသည်အတွက်မူ မည်သည့်သက်သေ ပြရန် မလိုအပ်ပေ။ ရှေးယခင်စနစ် အင်ဒိုနီးရှားတွင်လည်း အစ္စလာမ်မစ် ဥပဒေအောက်တွင် ကွာရှင်းလိုသော အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားနှင့်ခြားနားစွာ ဆက်ဆံခံရပါသည်။ ထိုအကြောင်း များကို အခန်း ၈ တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြပါမည်။ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတွင် ကွာရှင်းပြတ်စဲခြင်းကို ခွင့်ပြုထားပေ။ ဖိလစ်ပိုင်မှာ အဆိုပါဥပဒေကို ဆက်လက်ထားရှိနေသည့် တစ်ခုတည်းသော နိုင်ငံဖြစ်သည်။ အရှေ့တောင်အာရှတွင် လိင်တူချင်းလက်ထပ်မှုကို မည်သည့်နိုင်ငံကမှ အသိအမှတ် ပြုထားပါ။

၃.၂.၉ လွတ်လပ်စွာ အသင်းအပင်းဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် စုဝေးခြင်း (အပိုဒ် ၂၁၊ ၂၂)

အထက်ပါအခွင့်အရေးနှစ်မျိုးလုံးက UDHR တွင် တစ်ပိုဒ်တည်း အတူထားရှိသော်လည်း ICCPR တွင်မူ အခွင့်အရေးနှစ်ခုကို သီးခြားစီခွဲထားပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခြင်း လွတ်လပ်စွာ စုစည်းခွင့်နှင့် အစည်းအရုံးများဖွဲ့ခြင်း၊ လွတ်လပ်စွာ သင်းပင်းဖွဲ့စည်းခြင်း နှစ်ခုလုံးကို ဥပဒေများဖြင့် သတ်မှတ်ပေးထားနိုင်ပါသည်။ ပဋိညာဉ်စာချုပ်က နိုင်ငံရေးအစုအဖွဲ့များကိုသာ အကာအကွယ် ပေးထားခြင်း မဟုတ်သော်လည်း အဖွဲ့အစည်းများဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် တွေ့ဆုံစုဝေးခြင်းဖြင့် နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်သည့် အခွင့်အရေးကိုလည်း ရစေပါသည်။ ၂၀၁၁ နှင့် ၂၀၁၂ က ကမ္ဘာအနှံ့တွင် လွတ်လပ်စွာ စုစည်းခွင့်အရ လှုပ်ရှားမှုများက အကန့်အသတ်များအား သွေးတိုးစမ်းခဲ့ပါသည်။ ဥပမာ - အာရပ် နိုင်ငံများတွင် လူများစုစုစည်းခဲ့ခြင်း၊ ဘန်ကောက်ဆန္ဒပြပွဲများနှင့် မလေးရှားရှိ Bersih လှုပ်ရှားမှုတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုအခွင့်အရေးများ ဆိုသည်မှာလည်း အကန့်အသတ်တော့ ရှိပါသည်။ ဥပမာ - ဧရိယာတစ်ခုကြိုကြာရှည် သိမ်းထားပြီး ဆန္ဒပြနေခြင်းသည် အခြားသူများ၏ အခွင့်အရေးများကို ဆိုးရွားစွာ ထိရောက်မှုများ ရှိပါသည်။ ဥပမာ - လေဆိပ်နှင့် မြို့လယ်ဈေးရောင်းဈေးဝယ် ခရိုင်ကို အုပ်စုနှစ်စုက ဘန်ကောက်တွင် ဝင်စီးထားခဲ့ခြင်းသည် အဆိုပါနေရာများကို ရယူသုံးစွဲမည့် အခြား သူများ၏ အခွင့်အရေးကိုဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်စေခဲ့ပါသည်။

၃.၂. ၁၀ မဲပေးပိုင်ခွင့် (အပိုဒ် ၂၅)

နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးများတွင် မတူညီသောအမျိုးအစား အချို့ရှိပါသည်။ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ပိုင်ခွင့်၊ နိုင်ငံရေးသမားအဖြစ် ရပ်တည်ခွင့်၊ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်း သို့မဟုတ် အစိုးရ တာဝန်ရှိသူတစ်ဦးအဖြစ် ထမ်းဆောင်ပိုင်ခွင့်နှင့် မဲပေးပိုင်ခွင့်တို့ ပါဝင်သည်။

သဘောတူစာချုပ်တွင် ဒီမိုကရေစီစနစ်ဖြစ်ရမည်ဟု တိတိပပကြီး ပြောမထားသော်လည်း နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများတွင် ရွေးကောက်ပွဲများ သို့မဟုတ် မဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိခြင်းဖြင့် နိုင်ငံရေး ဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်ခွင့် ပြည်သူများတွင် ရှိရလိမ့်မည်ဟု ယူဆပါရှိပါသည်။ မဲပေးရန်မျှဖြင့် ဒီမိုကရေစီဟု မခေါ်ဆိုနိုင်ပါ။ အချို့ ဒီမိုကရေစီဟုခေါ်လိုမရသည့် နိုင်ငံများလည်း ရွေးကောက်ပွဲများ ပြုလုပ်ကြ သည်။ ဥပမာ - ဗီယက်နမ်နှင့် လာအိုတို့ဖြစ်ကြသည်။ သို့သော် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများ၏ နိုင်ငံရေးစနစ် တွင် မဲပေးခြင်းက မဖြစ်မနေ ပါဝင်ရပေရာ ဒီမိုကရေစီနှင့် မဲပေးခြင်းအကြား အားကောင်းသော ဆက်နွယ်မှုရှိသည်ကိုတော့ ငြင်းခတ်ခံပါသည်။ မဲပေးပိုင်ခွင့်ဟုဆိုရာတွင် မဲပေးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ပေါ် များစွာ မူတည်နေသည်။ လျှို့ဝှက်မဲပေးခြင်းဖြစ်ပြီး မဲပေးသင့်သူတိုင်း တန်းတူ ပါဝင်မဲပေးခွင့်ရပြီး အချိန်မှန် ကျင်းပနေသော စစ်မှန်ကောင်းမွန်သည့် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် မဲပေးရခြင်းဖြစ်သင့် ပါသည်။ အဆိုပါ လိုအပ်ချက်များ ပြည့်စုံစေရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်စဉ် မျှတပြီး တန်းတူညီမျှရှိရန် ဖြစ်သည်။ (ထိုလိုအပ်ချက်များကို အခန်း ၁၅ တွင် ပိုမို ဆွေးနွေးဖော်ပြထား သည်။) အရှေ့တောင်အာရှ နိုင်ငံအားလုံးနီးပါးက ၎င်းတို့သည် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ သို့သော် ၎င်းတို့၏ ဒီမိုကရေစီလုပ်ငန်းစဉ်များ၏ အရည်အသွေးမှာ မေးခွန်ထုတ်ငြင်းခုံ ဖွယ်ရာ ဖြစ်သည်။ အရှေ့တောင်အာရှတစ်လွှား နိုင်ငံသားတိုင်းနီးပါး အချို့အချို့သော ရွေးကောက်ပွဲ များတွင် မဲပေးနိုင်ကြသည်။ လူတိုင်းနိုင်ငံရေးသမားများ လုပ်နိုင်ကြသည်။ သို့သော် အဆိုပါ ရွေး ကောက်ပွဲများမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် အစိုးရများသည် ပြည်သူ့ကိုယ်စားပြုပါသလော ဆိုသည့် မေးခွန်းကလည်း ငြင်းခုံမှုများ ထပ်ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။

၃.၃ နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို ကန့်သတ်ချက်ထားရှိခြင်း

ICCPR အခွင့်အရေးအချို့ကို အချို့သောအခြေအနေများ၌ ဥပဒေအရ တရားဝင် ကန့်သတ်လိုက်ခြင်းများကို ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ကန့်သတ်ရာတွင်လည်း မတူညီသောပုံစံများရှိသည်။ ထိုပုံစံများမှာ (၁) အခွင့်အရေးအားလုံးကို ကန့်သတ်ခြင်း (၂) အစိုးရက အချို့သောအခွင့်အရေး များကို ကန့်သတ်ခြင်းနှင့် (၃) ခြွင်းချက်အနေဖြင့် စာချုပ်ပါအချို့အချက်များကို မလိုက်နာဘဲ လူ့အခွင့်အရေးကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကန့်သတ်လိုက်ခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

၃.၃.၁ အခွင့်အရေးအားလုံးကို ကန့်သတ်ချက်

လူ့အခွင့်အရေးဆိုသည်မှာ လူသားတိုင်းကို သူတို့လုပ်ချင်ရာလုပ်နိုင်သည်ဆိုသည့် အဆုံးစွန်သော လွတ်လပ်ခြင်းမျိုး ခွင့်ပြုထားခြင်းမဟုတ်သည်ကို သတိထားရပေမည်။ ထို့ကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးတိုင်းကို ကန့်သတ်ထားပြီး လူတိုင်းသည် ၎င်းတို့၏အခွင့်အရေးဖြင့် တစ်ပါးသူများ၏

အခွင့်အရေးကို မချိုးဖောက်ရန် စောင့်စည်းရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဥပမာ - တခြား လူတစ်ယောက်၏ အခွင့်အရေးကို ချိုးဖောက်နေပါလျှင် လူတစ်ယောက်သည် ၎င်း၏လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို အသုံးမပြုအပ်ပေ။ ထိုအကြောင်းကို ICCPR အပိုဒ် ၅ တွင် အသေးစိတ် ဖော်ပြထားပါသည်။

၃.၃.၂ အချို့အခွင့်အရေးများကို အစိုးရက ကန့်သတ်ခြင်း

ICCPR တွင်ပါဝင်သော အချို့သောအခွင့်အရေးများ၏ ကန့်သတ်ချက်များကို သဘောတူ စာချုပ်ထဲတွင် တိတိပပ ဖော်ပြထားပါသည်။ အခွင့်အရေးတစ်ခု၏ဘောင်ကို ကျဉ်းသွားစေရန် အတွက် အစိုးရများက ဥပဒေဖြင့်ကန့်သတ်နိုင်ပါသည်။ ယေဘုယျ ဥပမာမှာ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော် တင်ပြခြင်းကို ဆင်နာဖြတ်ပြီး ကန့်သတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အလားတူစွာပင် လှုပ်ရှားသွားလာခွင့်၊ ဘာသာတရား၊ ထုတ်ဖော်တင်ပြခြင်း၊ စုဝေးခြင်းနှင့် အသင်းအပင်းဖွဲ့စည်းခြင်းတို့ကိုလည်း ကန့်သတ် သည်။ သို့သော်အောက်ပါအချက်များနှင့် လျော်ညီမှုသာ ကန့်သတ်ချက်များ ပြုလုပ်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

- (၁) ရေးသားပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေတစ်ရပ်ဖြင့်သာ ကန့်သတ်ရမည်။ အစိုးရက တစ်ဖက်သက် အခွင့်အရေးများကို လုပ်ချင်သလို ကန့်သတ်နေခြင်းကိုကာကွယ်သည့် ဥပဒေစိုးမိုးရေးကို ဖော်ဆောင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ တိုင်းနိုင်ငံအစိုးရတစ်ရပ်သည် ကျင့်ဝတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ သဘော ထား သို့မဟုတ် စီးပွားရေးအရ အကျိုးများစေသည်ဆိုသည့်အချက်များကိုသာ အခြေခံပြီး ကန့်သတ်ခြင်းများမပြုအပ်ဘဲ ရေးသားဖော်ပြထားသည် ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်ကို အခြေခံသည့် အမြင်ဖြင့်သာ ကန့်သတ်ရပေမည်။ အခွင့်အရေးများကို ကန့်သတ်သည့် ဥပဒေများကို ဥပမာ ပြုလျှင် လမ်းပိုင်းခြင်းကို ခွင့်မပြုဟူသော ဥပဒေဖြင့် ဆန္ဒပြခြင်းများကိုကန့်သတ်ပေးခြင်း၊ ဘာသာရေးကျင့်သုံးမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေများ (ဘာသာရေး ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် တရားမဝင်ဆေးဝါး များကို အသုံးပြုခြင်းအား တားမြစ်ကန့်သတ်ခြင်း၊ ပုဂ္ဂလိက ပိုင်ဆိုင်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေများ (အများပြည်သူဆိုင်ရာ နေရာများကိုဝင်ထွက်သွားလာခြင်းကို ကန့်သတ်ခြင်း) တို့ဖြစ်ကြသည်။
- (၂) ကန့်သတ်လိုက်သည့် ဥပဒေများသည် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ညီညွတ်သည်ကို အစိုးရက ပြသ နိုင်ရမည်။ ဥပဒေအရဟုဆိုတိုင်း မှန်သည်ဟုတော့ ကောက်ယူ၍မရပေ။ အမျိုးသားလုံခြုံရေးကို ခြိမ်းခြောက်သည်ဆိုသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ စာအုပ်တစ်အုပ်ကို ဖတ်ခြင်းအား ပိတ်ပင်သည့်ဥပဒေချမှတ်ခြင်းသည်ကား မှန်ကန်သည့်ဥပဒေဟု ဆိုရခက်ပေ သည်။ ထိုကဲ့သို့ဖြစ်ရပ်မျိုး မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်။ UDHR ကြေညာစာတမ်းကို ဆောင်ထားသဖြင့် အဖမ်းခံရသူများစွာ ရှိခဲ့သည်။ သို့သော်မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူ့အခွင့်အရေး ဆိုင်ရာ စာအုပ်များကိုဖတ်ခွင့်
- (၃) တိကျသေချာသောအကြောင်းပြချက်ရှိမှသာလျှင် လူ့အခွင့်အရေးကို ကန့်သတ်နိုင်ပါသည်။ ICCPR ထဲတွင် ဖော်ပြထားသော အကြောင်းပြချက်များမှာ အများပြည်သူ အေးချမ်းသာ ယာရေး ပျက်ပြားစေမှု၊ တစ်ပါးသူ၏ အခွင့်အရေးများကိုကာကွယ်မှု၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု၊ အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် ကျင့်ဝတ်သိက္ခာပိုင်းတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

ကန့်သတ်ချက်များထားရှိခြင်းသည် အထက်ပါအကြောင်းအရာများကြောင့်သာဖြစ်သင့်ပြီး အခြားအကြောင်းပြချက်များဖြင့် မချမှတ်သင့်ပေ။ စီးပွားရေးအရ အကျိုးရှိသည် သို့မဟုတ် ယဉ်ကျေးမှုကြောင့်ဖြစ်သည် စသည့်အကြောင်းပြချက်များဖြင့် အစိုးရသည် အခွင့်အရေးများကို မကန့်သတ်သင့်ပေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းအကြောင်းပြချက်များဖြင့် အခွင့်အရေးများကို ကန့်သတ်ကောင်းသည်ဟု ICCPR တွင် မပါဝင်သောကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ အခွင့်အရေးများကို ကန့်သတ်ရာတွင် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးအကြောင်းပြချက်ကိုလည်း သုံးနိုင်သည်။ ဥပမာ - ရောဂါတစ်ခုခု ပြန့်ပွားမည်ကို ထိန်းချုပ်ရန်အတွက် လွတ်လပ်စွာသွားလာခြင်းကို အစိုးရက ကန့်သတ်နိုင်ပါသည်။ အမျိုးသားလုံခြုံရေးအကြောင်းပြချက်ဖြင့် လွတ်လပ်စွာ စုဝေးခြင်းကို ကန့်သတ်တားမြစ်နိုင်သလို ကျင့်ဝတ်ပိုင်း လိုက်နာအပ်သည့် စံနှုန်းများကိုလည်း ဆင်ဆာဖြတ်ရာတွင် မကြာခဏအသုံးပြုပါသည်။ အချို့သော ကန့်သတ်ချက်များက အဓိပ္ပာယ်ရှိသည်ဟု ဆိုသော်ငြား အဆိုပါအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များကို အမြတ်ထုတ်ကြသည့် အစိုးရများလည်း ရှိသည်။ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာပိုင်းအရဟူသော အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ဖြင့် လိုင်ပိုင်းဆိုင်ရာ လူနည်းစု (LGBTQ များကို ဆိုလိုသည်) တို့၏ အခွင့်အရေးများကို ကန့်သတ်ခြင်း၊ အမျိုးသား လုံခြုံရေးခေါင်းစဉ်တပ်ကာ နိုင်ငံရေးအတိုက်အခံများကို ပိတ်ပင်ကန့်သတ်ခြင်း စသည့် ဥပမာများရှိပါသည်။

၃.၃.၃ အရေးပေါ်အခြေအနေများ၌ အခွင့်အရေးများကို ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းထားခြင်း

အများပြည်သူ အရေးပေါ်ကြုံနေရသည့် အခြေအနေမျိုးတွင် အချို့သော အခွင့်အရေးများကို ကန့်သတ်လိုက်နိုင်ပါသည်။ အများပြည်သူ အရေးပေါ်ကြုံနေရစဉ် (အရေးပေါ်အခြေအနေ state of emergency ဟုလည်း သုံးနှုန်းပါသည်) ကို ICCPR က အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရာမှာ တိုင်းပြည်၏ နေ့စဉ်ဘဝများကို ခြိမ်းခြောက်နေသော အခြေအနေဟု ဆိုပါသည်။ သဘာဝဘေးဒဏ်၊ ပဋိပက္ခ သို့မဟုတ် စစ်အာဏာသိမ်းခြင်းတို့ ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ထိုကဲ့သို့သော အခြေအနေများတွင် နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ရမည့် တာဝန်များအားအစိုးရသည် အချိန်အကန့်အသတ် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ဖယ်ရှားထား၍ရပါသည်။ အခွင့်အရေးများကို ယုတ်လျော့စေခြင်း Derogation သည် ဥပဒေစကားလုံးဖြစ်ပြီး အဓိပ္ပာယ်မှာ ယာယီအားဖြင့် ဥပဒေတစ်ရပ်ကို ယာယီအားဖြင့် ရုပ်သိမ်းထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ICCPR သည် လူ့အခွင့်အရေးကို နှစ်မျိုးခွဲပြထားသည်။ ခေတ္တအားဖြင့် ယာယီအားဖြင့် ရုပ်သိမ်းထားနိုင်သော အခွင့်အရေးများနှင့် မည်သည့်အခြေအနေမျိုး ကြုံနေပါစေ၊ ဖယ်ရှား၍မရဘဲ ထိန်းကိုထိန်းသိမ်းရမည့် အခွင့်အရေးများဟူ၍ဖြစ်ပါသည်။ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်းမှ လွတ်မြောက်ပိုင်ခွင့်၊ ကျွန်ပြုခြင်းမှ လွတ်မြောက်ပိုင်ခွင့်၊ ဘာသာတရားကို ကွယ်ပိုင်ခွင့်၊ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမပြုအပ်ခြင်းနှင့် ဥပဒေရှေ့မှောက်တွင် လူသားတစ်ဦးအဖြစ် ဆက်ဆံခြင်း စသည်တို့သည် ဖယ်ရှားခြင်းငှာ မသင့်သောအခွင့်အရေးများ ဖြစ်ပါသည်။

ယာယီအားဖြင့် ရုပ်သိမ်းထားနိုင်သော အခွင့်အရေးများ

အလွန်ပြင်းထန်သော အခြေအနေများတွင် အစိုးရသည် အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေညာနိုင်ပြီး အချို့သော အခွင့်အရေးများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ပေးမှုအား ရပ်နားထားနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် အခွင့်အရေးတချို့ကို ရုပ်သိမ်းထားနိုင်သည်။ တစ်နည်းဆိုရသော် ထိုကာလအတွင်း အချို့အခွင့်အရေးများက သတ်မှတ်မှုမရှိဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ အရေးပေါ်အခြေအနေတစ်ရပ်တွင် လွတ်လပ်စွာသွားလာခြင်းကို မကြာခဏ ဖယ်ရှားကာ အစိုးရက လမ်းမထွက်ရ အမိန့်များ ထုတ်လေ့ရှိသည်။ သို့သော် မည်သို့သောအခြေအနေပင် ဖြစ်စေကာမူ အချို့သော အခြားအခွင့်အရေးများက ဆက်ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအခွင့်အရေးများကိုတော့ မရုပ်သိမ်းနိုင်သော အခွင့်အရေးများ non-derogable အခွင့်အရေးများဟု ဆိုပါသည်။ ကျွန်ပြုခြင်း၊ နှိပ်စက်ခြင်းမှ လွတ်မြောက်ပိုင်ခွင့်၊ အသက်ရှင်သန်ခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာ တွေးခေါ် ယုံကြည်ကိုးကွယ်ခွင့်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် အပြန်အလှန်ဝေဖန်ခြင်း
အရေးပေါ်အခြေအနေ States of Emergency

၂၀၁၄ ခုနှစ်အစောပိုင်းတွင် ထိုင်းအစိုးရသည် လမ်းများ၊ အစိုးရရုံးများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးများ ပိတ်ဆို့ခဲ့ရသည့် အရှိန်မြင့်လာသော နိုင်ငံရေးဆန္ဒပြပွဲများကြောင့် ဘန်ကောက်မြို့နှင့် အနီးတစ်ဝိုက် ကို အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေညာခဲ့သည်။ အရေးပေါ်ထုတ်ပြန်မိန့်သည် ရက် ၆၀ အတွက် ဖြစ်သည်။ အရေးပေါ်အခြေအနေကြေညာမှုကြောင့် အစိုးရအရာရှိများတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ပိုမို ရှိလာသည်။ အောက်ပါ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို ဖတ်ရှုလေ့လာကြည့်ပါ။ အများပြည်သူလှုပ်ရှား သွားလာမှု public order မထိခိုက်စေရန်အတွက် အဆိုပါအခွင့်အရေးများကို ကန့်သတ်လိုက်ခြင်း သည် တရားမျှတပါ၏လော။ (မှတ်ချက်။ ။အောက်တွင်ဖော်ပြထားသောစာရင်းသည် ကန့်သတ် ထိန်းချုပ်ဖယ်ရှားလိုက်သော အခွင့်အရေး အကုန်မဟုတ်သေးပါ)

- ၁။ အရေးပေါ်အခြေအနေကို ဖြစ်စေသောအခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်သည်ဟု သံသယရှိသူများကို ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းရန်။ တရားလက်လွတ်ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရခြင်းမှ လွတ်မြောက်ပိုင်ခွင့်အား ရုပ်သိမ်းသည့်သဘော ဖြစ်သည်။
- ၂။ စာများ၊ စာအုပ်များ၊ ပုံနှိပ်ထုတ်ပြီးသားအရာများ၊ တယ်လီဖုန်းဆက်သွယ်မှုများ သို့မဟုတ် အခြား ဆက်သွယ်ရေးစနစ်များကို စစ်ဆေးရန်။ ပုဂ္ဂလိကလွတ်လပ်ခွင့်ကို ဖယ်ရှားရုပ်သိမ်းသည့် သဘော ဖြစ်သည်။
- ၃။ ပို့ဆောင်ဆက်သွယ်ရေးလမ်းများကို ပိတ်ဆို့ခြင်းမှ ကာကွယ်ရန်။ စုရုံးခွင့်ကိုရုပ်သိမ်းသည့် သဘော ဖြစ်သည်။
- ၄။ အရေးပေါ်အခြေအနေကို ဖြစ်စေခြင်းအား ထောက်ခံသူများဟု သံသယဖြစ်ဖွယ်လူများ ဘုရင့်နိုင်ငံတော်မှ ထွက်ခွာတိမ်းရှောင်ခြင်းမှတားမြစ်ရန်။ ပြည်သူများ၏တိုင်းပြည်မှ ထွက်ခွာ ခွင့်ကို ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းခြင်းဖြစ်သည်။
- ၅။ အရေးပေါ်အခြေအနေကို ဖြစ်စေခြင်းအား ထောက်ခံသူများဟု ယုံကြည်လောက်နိုင်ဖွယ်ရာ လူအများကို ဘုရင့်နိုင်ငံတော်မှ မောင်းထုတ်ရန်။ နယ်နှင့်မောင်းထုတ်ခြင်းမှ လွတ်မြောက်ပိုင်ခွင့် အား ရုပ်သိမ်းခြင်း ဖြစ်သည်။

၃.၄ ICESCR

စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာပဋိညာဉ်စာချုပ် ICESCR သည် ၁၉၇၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃ ရက်နေ့တွင် အသက်ဝင်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ICESCR ၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံပေါင်း ၁၆၀ ရှိပါသည်။ ICCPR တွင် ပါဝင်သော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ ၁၆၈ နိုင်ငံထက်တော့ အနည်းငယ်နည်းပါသည်။ အရှေ့တောင်အာရှရှိ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ များမှာ ကမ္ဘောဒီးယား၊ လာအို၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ထိုင်း၊ တီမောနှင့် ဗီယက်နမ်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဘရူနိုင်း၊ မလေးရှား၊ မြန်မာနှင့် စင်ကာပူတို့က သဘောတူလက်ခံ ဥပဒေအဖြစ် အသိအမှတ်ပြု ပါဝင်ထားခြင်းမရှိသေးပါ။ ပထမဆုံး ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုး ဥပဒေအဖြစ် အတည်ပြုခဲ့သည့် နိုင်ငံမှာ

ဖိလစ်ပိုင်ဖြစ်ပြီး ၁၉၇၆ ခုနှစ်က အစောဆုံးပါဝင်သည့် နိုင်ငံများထဲမှ တစ်နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ မကြာသေးခင် ၂၀၀၆ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၀၇ ခုနှစ်တို့ကမှ လာအိုနှင့် အင်ဒိုနီးရှားတို့က ပါဝင်လက်မှတ် ထိုးခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခန်းတွင် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးများ၏ အဓိကသဘောတရားများကို ဖော်ပြထားပြီး၊ သဘောတူစာချုပ်၏ အရေးကြီးသောအစိတ်အပိုင်း များကို ဖော်ပြထားကာ စားဝတ်နေရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကိုလည်း လေ့လာဖော်ပြထားသည်။

အခန်း(၁)တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးသုံးမျိုးသည် ဆက်စပ်နေပြီး မတူညီကြသည့် အခွင့်အရေးအမျိုးအစားများ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကုလသမဂ္ဂစနစ်အတွင်းရှိ မတူညီသော အဖွဲ့အစည်းများက အဆိုပါအခွင့်အရေးများကို မြှင့်တင်ခြင်း၊ အကာအကွယ်ပေးခြင်းတို့ ပြုလုပ်ကြပါသည်။ ဥပမာ - စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး များသည် အလုပ်အကိုင်နှင့်ပတ်သက်သော အခွင့်အရေးများနှင့် သိသိသာသာသက်ဆိုင်ပြီး ယင်း တို့ကို မှတ်တမ်းရေးသားဖော်ပြရာနှင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရာတွင် ILO က ဆောင်ရွက်လေ့ရှိပါသည်။ အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းသည် ကုလသမဂ္ဂထက်ပင်စောခဲ့ပြီး အလုပ်သမားများအတွက် စံနှုန်းများ ဖော်ဆောင်ရာတွင် တန်းတူညီမျှသော လုပ်ခလစာ၊ လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေ၊ မီးဖွားခွင့်နှင့် ငါးဖမ်း သင်္ဘောများပေါ်မှလုံခြုံရေး စသည့် အရေးကိစ္စများနှင့်ပတ်သက်သည့် ညီလာခံပေါင်း ၂၀၀ နီးပါး ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

လူမှုရေးအခွင့်အရေးများတွင် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုရရှိပိုင်ခွင့်၊ ပညာရေး၊ စားနပ် ရိက္ခာ၊ ရေနှင့် နေအိမ် စသည်တို့ပါဝင်ကာ အခြားလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့များနည်းတူ ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့အစည်းများက ယင်းအခွင့်အရေးများကို ဝင်ရောက်ကာကွယ်ပေးပြီး၊ မြှင့်တင်မှုများလည်း ဆောင်ရွက်နေသည်။ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ WHO က မြှင့်တင်အကာအကွယ်ပေးနေပြီး အဆိုပါ အဖွဲ့ကြီးကအနိမ့်ဆုံး ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက် များကို သတ်မှတ်ပေးထားသည်။ ပညာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာကို ကုလသမဂ္ဂပညာရေး၊ သိပ္ပံနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း (UNESCO) အဖွဲ့က ကိုင်တွယ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကုလသမဂ္ဂ၏ မတူညီသောကဏ္ဍများမှ ထွက်လာသော အဆိုပါအခွင့်အရေးများနှင့် ပတ်သက်၍ သီအိုရီများ၊ သဘောတရားများရှိပါသည်။

နိုင်ငံသားနိုင်ငံရေးအခွင့်အရေး (CPR)နှင့် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု အခွင့် အရေးများ (ESCR) အကွဲအပြိုက ယနေ့လူ့အခွင့်အရေးအကာအကွယ်ပေးမှုကို သက်ရောက် လွှမ်းမိုးမှုများ ရှိခဲ့ပြန်ပါသည်။ လူတို့သည် အစားအစာ၊ ရေနှင့် ကျန်းမာရေးကောင်းရန် လိုအပ်သည့် အတွက် လူသား၏အသက်တာကို အာမခံချက်ပေးသဖြင့် ESCR က ပိုအရေးကြီးသည်ဟု အချို့က ယူဆကြသည်။ အချို့ကလည်း ၎င်းတို့၏ မတူညီသော အခြေအနေများကြောင့် ESCR သည် အခွင့်အရေးတစ်ခုမဟုတ်သေးဘဲ သွားရမည့်ပန်းတိုင်၊ ရရှိလိုသည့်ဆန္ဒဖြစ်ကြောင်း ပြန်လည်ပြောဆို ကြသည်။ ယင်းသို့ ငြင်းခုံစကားစစ်ထိုးမှုသည် ESCR ၏ မျက်နှာစာနှစ်ရပ်ကို အခြေခံထားပါသည်။ ပထမတစ်ခုက စီးပွားရေးနှင့် လူမှုအခွင့်အရေးများသည် ချက်ချင်း လက်ငင်းလုပ်ပေးနိုင်သည်ကား မဟုတ်၊ အနာဂတ် တစ်ချိန်ချိန်တွင် ပြည့်မီလိမ့်မည်ဟု ဆိုထားသည်။ သို့ဖြင့် ထိုအခွင့်အရေးတို့သည် ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင် သို့မဟုတ် ပြည့်ဝလိုသောဆန္ဒဖြစ်ကာ CPR ကဲ့သို့ ချက်ချင်း လက်ငင်း

ဖြည့်ပေးနိုင်သော အခွင့်အရေးမျိုး မဟုတ်ပါပေ။ လူ့အခွင့်အရေးများ မည်သို့ တိုးတက်လာသည်ကို နားလည်လက်ခံသိရှိသနည်း၊ အခွင့်အရေးကိုမည်သို့ သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်မည်နည်း နှင့် ထိုအကောက် အယူအရ ချိုးဖောက်သည်ဆိုသည်မှာ အဘယ်သို့နည်း အစရှိသည့် အချက်တို့ပေါ် အဆိုပါ ငြင်းခုံ ဆွေးနွေးချက်က ဗဟိုပြုထားပါသည်။ ESCR ကို ချိုးဖောက်မှုအား သက်သေပြရန်ခက်ခဲသည်ဟု အချို့က ဆိုနေစဉ် ဒုတိယ ငြင်းခုံမှုအမြင်က မည်သို့ကာကွယ်မည်နည်းနှင့် မည်သို့အသက်ဝင်အောင် ကြီးကြပ်မည်နည်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည်။ လူတစ်ယောက် အိုးမဲ့အိမ်မဲ့ဖြစ်သည့်အခါ အဆိုပါ ပုဂ္ဂိုလ်နေစရာရရန် အစိုးရတာဝန် ဖြစ်ပါသလား။ ရုံးကနွားပေါ်တွင် ဥပဒေအရ အရေးယူ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် ထိုအခွင့်အရေးကို ဖြည့်ပေးနိုင်ပါမည်လော။ တရားမျှတမှုရှိ မရှိကို ဥပဒေကြောင်းအရ တရားရုံးဖြင့် ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းရှိ မရှိ ရှုမြင်ငြင်းခုံထားခြင်း ဖြစ်သည်။ (သို့မဟုတ် တရားရေးစနစ်အရ အခွင့်အရေးနှင့် တာဝန်များကို ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်နိုင်ခြင်းရှိမရှိ ဆိုသည်ကို အခြေခံကာ ငြင်းခုံနေကြခြင်းဖြစ်သည်။) အဆင့်ဆင့် လူ့အခွင့်အရေးများ ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်လာ အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း progressive realization နှင့် တရားရုံးတော်က စီရင်ထိုက်ခြင်း စသည့် သဘောတရားများကို နောင်တွင် ဆက်လက်ဆွေးနွေးပါမည်။

၃.၄.၁ အဆင့်ဆင့်လူ့အခွင့်အရေးများ ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်လာအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း

တိုင်းပြည်တစ်ပြည်သည် ICESCR ၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်သွားသည့်အခါတွင် သဘောတူညီလက်မှတ်ရေးထိုးကာ ဥပဒေအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုပြီးသည့်နောက်တွင် အချို့သော အခွင့်အရေးများကို ချက်ချင်းအကာအကွယ်ပေးကာ အတည်ပြုထိန်းသိမ်းပေးရပေမည်။ အဆိုပါ အခွင့်အရေးများကို အနိမ့်ဆုံးအမြဲတေအခွင့်အရေးများဟု ခေါ်ပါသည်။ မူလတန်းပညာရေး သို့မဟုတ် အထက်တန်းကျောင်းများသို့ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိဘဲ တက်ရောက်ခွင့်ရခြင်း စသည့် အနိမ့်ဆုံးအမြဲတေအခွင့်အရေးများကို သဘောတူညီစာချုပ်စတင် အသက်ဝင်သည်နှင့် ဥပဒေအရ စည်းကျပ်ပြီးဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် အခြားအခွင့်အရေးများကိုမူ ချက်ချင်းတာဝန်ရှိစေရမည့် ဝတ္တရား တော့ မဖန်တီးထားပေ။ ESCR တွင် ပါဝင်သော အခွင့်အရေးအများအပြားသည် အဆင့်ဆင့် လူ့အခွင့်အရေးများဖြစ်ထွန်း တိုးတက်လာအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း progressive realization ဆိုသည့် ကဏ္ဍအောက်သို့ ရောက်ရှိပါသည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ထိုအခွင့်အရေးများကို နေ့ချင်းညချင်း ရရှိသွား သည်ထက် မကြာတော့သည့်အနာဂတ်တွင် အဆိုပါအခွင့်အရေးများ ပြည့်စုံစေရန် ဝါယမ စိုက်ထုတ်ရမည့် နိုင်ငံတော်အစိုးရများ၏ တာဝန်ရှိမှုဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရများအနေဖြင့် အဆိုပါအခွင့် အရေးများ ပြည့်ဝစွာရရှိနိုင်စေရေး ဆောင်ရွက်ချက်များတွင် တိုးတက်မှုကိုပြရန် တာဝန်ရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ ဥပမာ - လုံလောက်သောကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု၊ လူမှုဖူလုံရေး သို့မဟုတ် လူတိုင်း အထက်တန်းပညာရေး တက်ရောက်ခွင့် စသည်တို့ကို ချက်ချင်းမဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည့် ဆင်းရဲ သော ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများမှ အစိုးရများသည် အဆိုပါပန်းတိုင်များသို့ ရောက်ရှိနိုင်ရန်အတွက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မည့် မူဝါဒများ၊ အစီအစဉ်များကို ပြသရပေမည်။ အဆင့်ဆင့်လူ့အခွင့်အရေးများ ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်လာအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၏ အသေးစိတ်ကို သဘောတူစာချုပ်၏ အပိုဒ် ၂ တွင် တွေ့နိုင်ပါသည်။ အပိုဒ် ၂ တွင် ပါဝင်သော စကားလုံးများသည် အလွန်ရှုပ်ထွေးပြီး ထပ်ကာထပ်ကာပါခြင်းတို့ကြောင့် ရှုပ်ထွေးစေမှုကို ဖြစ်နိုင်သည်။ သို့သော် ယင်းရှုပ်ထွေးခြင်းကို ချဉ်းကပ်ရန်နည်းလမ်းရှိပါသည်။ အစိုးရများ လုပ်ဆောင်ရမည့် လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ရန် အချက် များကို အသေးစိတ် ဖော်ပြထားပေသည်။

ရိုးရှင်းစွာဆိုရသော် အခွင့်အရေးများ အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်လာအောင် ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် နိုင်ငံသည် အမြဲတမ်းရှေ့သို့လှမ်း တိုးတက်နေရပေမည်။ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု၊ ပညာရေး၊ အလုပ်အကိုင်၊ စားနပ်ရိက္ခာ အစရှိသည့်ကဏ္ဍများတွင် နိုင်ငံတော်တာဝန်များ ကျေပွန်ကာ အခွင့်အရေးများ တိုးတက်ရရှိနေရမည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ တိုးတက်သည်ဆိုသည်ကို တိုင်းတာနိုင်သော စံနှုန်းများ အပြောင်းအလဲရှိနိုင်သော်လည်း အများက အသိအမှတ်ပြုထားသော စံနှုန်းများရှိပါသည်။ အခွင့်အရေးများ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ထွန်း တိုးတက်လာအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို စာတမ်းနှစ်ခုက ရှင်းလင်းဖော်ပြထားပါသည်။ ထိုစာတမ်းများမှာ လင်းဘာဂ် နိယာမများ Limburg Principles နှင့် မက်စ်ရစ်ချ် လမ်းညွှန်ချက်များ Maastricht Guidelines များဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။ အဆိုပါ စာတမ်းနှစ်ခုလုံးမှာ သဘောတူစာချုပ်များ မဟုတ်သည့်အတွက် ဥပဒေအရ တာဝန် စည်းကြပ်ထားခြင်းတော့မရှိပါ။ သို့သော် နိုင်ငံတကာဥပဒေအရ အများသုံးသောစည်းမျဉ်းများအဖြစ် ယူဆတတ်ကြပါသည်။ ယင်းစာတမ်းများက ရှင်းလင်းပြဆိုထားသည်မှာ ESCR ကို တိုင်းတာလျှင် ရလဒ်များနှင့် ပတ်သက်သည်များကို တိုင်းတာကြရမည်ဖြစ်ပြီး အစိုးရ၏ဝတ္တရား သို့မဟုတ် လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုခုကို တိုင်းတာသည်မဟုတ်ပေ။ ဆိုလိုသည်မှာ ESCR ကို တိုင်းတာခြင်းသည် လူဦးရေမည်မျှက ရေကိုရရှိသနည်း၊ သို့မဟုတ် ပညာရေးစနစ်ကိုရရှိသနည်း ဖြစ်ပြီး ရေ သို့မဟုတ် ပညာရေးရရှိရန် အစိုးရက မည်မျှကြိုးစားခဲ့သည်ဆိုသည့်အပေါ်ကို တိုင်းတာခြင်းမဟုတ်ပေ။ ထို့ပြင် မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု အခွင့်အရေး ESCR ကိုမှ ယူငင်ဖယ်ရှားခြင်းမခံရစေရန် အစိုးရများတွင် တာဝန်ရှိခြင်းဖြစ်သည်။ (နောက်ကြောင်းမပြန်ရေး စည်းမျဉ်း principle of non-regression ဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။) အကယ်၍ တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ အခွင့်အရေး ရရှိပြည့်စုံနေသည်ဆိုပါစို့ (ဥပမာ - နေရာအိမ်ရှိရမည့် အခွင့်အရေး) အဆိုပါ အခွင့်အရေးကိုမည်သည့် အခြေအနေမျိုးမှာမှ ဖယ်ရှား၍မရနိုင်ပါပေ။ ၎င်းတို့သည် တရားမဝင် နေရာထိုင်ခင်းတွင် နေထိုင်နေခြင်း သို့မဟုတ် အဆိုပါနေရာတွင် တရားဝင် နေထိုင်ရန်အတွက် တရားဝင် စာရွက်စာတမ်း သို့မဟုတ် အငှားစာချုပ်မရှိလျှင်တောင်မှ မဖယ်ရှားအပ်ပေ။ အစိုးရ တစ်ရပ်သည် အဆိုပါလူအများကို အရပ်မှ နှင်လိုပါလျှင်မူ တခြား နေရာတစ်ခုခုစီစဉ်ပေးပြီးမှသာ ထိုသို့ လုပ်နိုင်ပေမည်။ တစ်မျိုးဆိုရလျှင် လူတစ်ဦးဦးသည် အိမ်ဖြင့် နေထိုင်နေပါက သူ့ကို နှင်ထုတ်၍မရပါပေ။ ထိုသို့နှင်ခဲ့လျှင် ၎င်းတို့ အိမ်ခြေမဲ့ဖြစ်သွားပေမည်။ ယင်းကို နောက်ကြောင်း မပြန်ရေးစည်းမျဉ်းဟု ဆိုရပါမည်။ တစ်စုံတစ်ဦးကို အိမ်ခြေမဲ့ဖြစ်အောင်၊ သို့မဟုတ် စားရမဲ့ သောက်ရမဲ့ဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် မည်သည့်အခြေအနေတွင်ဖြစ်စေကာမူ အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် နိုင်ငံတော်နှင့် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းများ၏ တာဝန်သည် ထို့ထက် ပိုမိုရှုပ်ထွေးပါသည်။ မိမိ၏ ESCR အခွင့်အရေးများရရှိရန်အတွက် မိမိ၏တာဝန် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့မလုပ်နိုင်သည့် အခြေအနေများ ဥပမာ - မသန်စွမ်းဖြစ်နေခြင်း၊ ဆင်းရဲလွန်းခြင်း သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခနယ်မြေထဲတွင် နေခြင်းစသည်တို့ရှိသည့်အခါ အစိုးရက ကူညီရပေမည်။

၃.၄.၂ တရားစီရင်ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်း

ESCR ကို ယေဘုယျဝေဖန်ချက်တစ်ခုမှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ဝတ္တရား၊ သို့မဟုတ် ချိုးဖောက်မှုများ၊ သို့မဟုတ် တိကျသေချာသည့် အခွင့်အရေးများစသည်တို့ကို သက်သေပြရန် ခက်ခဲခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယင်းမှာ တရားရုံးတွင်စီရင်ဆုံးဖြတ်ထိုက်ခြင်းရှိမရှိဆိုသော အကောင်

အထည်ဖြင့် သက်သေပြရန်ဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ် ESCR ကို ချိုးဖောက်ထားခြင်းရှိ မရှိကို တရားရေး စနစ်အားဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းရှိ မရှိ ကိစ္စဖြစ်သည်။ ESCR နှင့်ပတ်သက်သော အမှုများ တရားရုံးသို့ ရောက်လာပုံ ရောက်လာနည်းများအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည့် အချက်များစွာ ရှိပါသည်။ ရှေးဦးစွာ ESCR နှင့် ပတ်သက်သည့် ဥပဒေတစ်ရပ် ရှိရှိမရှိရမည်ဖြစ်ကာ ထိုဥပဒေကို တရားရုံးများက သိမှတ်လက်ခံ အသုံးပြုရမည်ဖြစ်သည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အချို့သော အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများသည် စားနပ်ရိက္ခာ၊ ရေနှင့်ပတ်သက်သော အခွင့်အရေး များကို အကာအကွယ်ပေးထားသည့် ဥပဒေများအခြေခံအားဖြင့် ကင်းမဲ့လျက်ရှိသည်။ အိမ်ရာ ရရှိနေထိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်ခွင့်ကိုရယူနိုင်မှု စသည့် အခွင့်အရေးများ အလွန်အားနည်းလျက်ရှိသည်။ ထို့ပြင် အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင် အခြေခံဥပဒေအများစုသည် ESCR ကို အကာအကွယ်ပေးခြင်း နည်းပါးလှသည်။ အရှေ့တောင်အာရှဒေသအားလုံးတွင် လူတစ်ဦး၏ စားနပ်ရိက္ခာ သို့မဟုတ် ရေရရှိမှုကို မူဝါဒဖြင့်သာ အကာအကွယ်ပေးထားပြီး ဥပဒေဖြင့် အကာအကွယ်ပေးထားခြင်းတော့ မရှိပေ။

ဒုတိယအနေဖြင့် အခွင့်အရေးများ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ထွန်း တိုးတက်လာအောင် ဆောင်ရွက် ခြင်းဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးချက်များအရ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏တိုးတက်မှုကို အချို့ကဏ္ဍများတွင် သက်သေ ပြရန် လွန်စွာခက်ခဲကာ အောက်ပါမေးခွန်းများလည်း ထွက်ပေါ်လာသည်။ အဆိုပါနိုင်ငံ၏ တိုးတက် လာမှုသည် လိုအပ်သလောက် မြန်ဆန်ပါ၏လော။ သုံးနိုင်သမျှ အမြင့်ဆုံးသော အရင်းအမြစ်များကို ထုတ်သုံးပါ၏လော။ လိုအပ်သဘောက် ခြေလှမ်းများ လှမ်းပါသလော။ လူအများသည် ၎င်းတို့ အခွင့်အရေးများကို ရရှိနေကြသည်ဆိုသည့် ရလဒ်များကို နိုင်ငံတော်က ချပြနိုင်ပါ၏လော။

ESCR တွင် ပါဝင်သော အချို့အချက်များအရ အခွင့်အရေးကိုရပိုင်ခွင့်ရှိသူမှာ တိုးတက် အောင်လုပ်ရန် ကနဦးတာဝန်ရှိသူဖြစ်နေခြင်းကြောင့် နောက်ထပ်ရှုပ်ထွေးမှုများ ပေါ်လာပါ သေးသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အလုပ်လုပ်ခြင်း၊ စားနပ်ရိက္ခာ၊ နေစရာရရှိခြင်း အစရှိသည်တို့သည် လူတစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းစီနှင့် မူလဘူတ သက်ဆိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ရယူပိုင်ဆိုင်နိုင်ရန်အတွက် လုံးဝမဖြစ်နိုင်သော အခြေအနေအဖြစ် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မရှိမချင်း လူတစ်ဦးသည် ၎င်း၏စားစရာ၊ သောက်စရာရေနှင့် နေစရာတို့ကို အစိုးရထံမှရမည်ဟု အပိုင် ပြောဆိုသတ်မှတ်ထား၍ မဖြစ်နိုင်ပါပေ။

ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် အပြန်အလှန်ဝေဖန်ခြင်း
ESCR အခွင့်အရေးရရန်အတွက် မည်သူက တာဝန်ရှိသနည်း။
အစိုးရလော၊ ပြည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းပေလော။

အထက်တွင် အသေးစိတ် ရှင်းလင်းထားသည့်အတိုင်း လူသားတို့၏ ESCR ကို လက်ဝယ်ရရှိရေး အတွက်သည် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းတို့၏ ပထမဆုံးတာဝန်ဖြစ်ပါပေသည်။

မေးခွန်း။ ။ လောင်းကစားလုပ်ရာမှ ဖြစ်လာသည့် အကြွေးများကြောင့် လူတစ်ဦးက အိမ်ခြေမဲ့ ဖြစ်သွားလျှင် မည်သို့ရှိမည်နည်း။ ထိုသို့ ကံမကောင်းအကြောင်းမလှသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် နိုင်ငံတော်

အစိုးရတွင် မည်သည့်တာဝန်များရှိပါသနည်း။ သာမန်အားဖြင့်ဆိုလျှင် အစိုးရသည် လူတစ်ဦး တစ်ယောက်ကို အိမ်ခြေမဲ့ဖြစ်သွားသည်မျိုး လက်ခံ၍မဖြစ်ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းသို့ ဖြစ်ခြင်းသည် လူသားတို့၏ အခွင့်အရေးများ အဆင့်ဆင့်တိုးတက်မှုကို သိမြင်ခံစားရခြင်း မရှိနိုင် သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့သော်မိမိ၏ မှားယွင်းသည့် အပြုအမူတစ်ခုခုကြောင့် မိမိတွင်နေစရာ မရှိတော့ခြင်းအပေါ် အစိုးရက တာဝန်ခံရန် လိုအပ်ပါသလား။ ဆေးလိပ်ဖြတ်ချင်သူ တစ်ဦးအတွက် ဆိုလျှင်ရော မည်သို့ရှိမည်နည်း။ အစိုးရအနေဖြင့် ၎င်းတို့ဆေးလိပ်ဖြတ်နိုင်ရန်အတွက် ဝန်ဆောင်မှု၊ ကူညီပေးမှုများ ပေးသင့်ပါသလော။ ထို့ကဲ့သို့သော ဖြစ်စဉ်များတွင် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းများက ၎င်းတို့၏ ပြဿနာများကို ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေခြင်းဟု သိသာစွာ မြင်ရပါသည်။ (ဥပမာ - ဆေးလိပ် သောက်ခြင်းနှင့် လောင်းကစားလုပ်ခြင်း) သို့သော် ဆေးလိပ်သောက်ခြင်း၊ လောင်းကစားခြင်းတို့ကို ခွင့်ပြုထားခြင်းဖြင့် အစိုးရသည်လည်း ထိုဖြစ်ရပ်များအတွက် တာဝန်ရှိသည့် အနေအထားဖြစ်လာ ပါသည်။

ထပ်မံရှုပ်ထွေးလာသည့် ကိစ္စမှာကား အစိုးရ၏ မည်သည့်အစိတ်အပိုင်းက အထက်ပါ တာဝန်များကို စီမံခန့်ခွဲကြမည်နည်း ဆိုသည်နှင့် ပတ်သက်သည်။ လုပ်ငန်းခွင်၊ စားနပ်ရိက္ခာ၊ နေအိမ်၊ ရေရရှိမှုနှင့် ပညာရေးတို့နှင့်ပတ်သက်သော အခွင့်အရေးများကို အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာန၊ ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန သို့မဟုတ် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနတို့က စီမံခန့်ခွဲကြပါသည်။ မူဝါဒများ ထိရောက်ခြင်းရှိမရှိကို တရားရုံးများက ဆုံးဖြတ်ရမည့် ဥပဒေရှိမည်ဆိုလျှင် ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် တရားရုံးများအကြား ပဋိပက္ခများဖြစ်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ - ကင်ဆာဝေဒနာခံစားရသူသည် ဈေးကြီးသောကုထုံးကို လိုအပ်သကဲ့သို့ အစိုးရဆေးရုံကမူ လူတိုင်းကို အဆိုပါကုထုံးပေးလျှင် အလွန်ဈေးကြီးသည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုဖြစ်ရပ်မျိုးဆိုလျှင် မည်သူက ဆုံးဖြတ်မည်နည်း။ ဘတ်ဂျက် အကြောင်း၊ ရောဂါဘယအကြောင်း၊ ဆေးရုံများ၏ကုသပေးနိုင်စွမ်း စသည်တို့ကို သိသည့် ကျန်းမာရေးအရာရှိက ဆုံးဖြတ်မည်လော၊ လူများတွင်ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ရပိုင်ခွင့်ရှိရန် ဆောင်ရွက်ပေးရသည့် တရားရုံးက စီရင်ဆုံးဖြတ်မည်လော။

ESCR အခွင့်အရေးများရရှိမှုသည် တရားရေးဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်နိုင်သည့်အရာဖြစ်ကြောင်း ပြသနေသည့် ဥပမာများ အလုံအလောက်ရှိပါသည်။ အလုပ်နှင့်ပတ်သက်သည့် နယ်ပယ်တွင် ထိုအချက်က မှန်ကန်ပါသည်။ အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံအားလုံးတွင် ထိရောက်သော အလုပ်သမား ရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေများ၊ အလုပ်သမား ရေးရေးရာတရားရုံးများ ယခုအခါ ရှိကြပေပြီ။ အိမ်ရာနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ထိုသို့ပြောနိုင်ပေပြီ။ အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများတွင် ယခုအခါ ပိုင်ဆိုင်မှု အခွင့်အရေးဥပဒေများနှင့် ငှားရမ်းခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေများ ရှိနေချေပြီ။ အဆိုပါဥပဒေများနှင့် တရားရုံး များက လူအများ၏အခွင့်အရေးများ ရရှိစေခြင်းကို အာမခံချက် မပေးသော်လည်း ထိုအမှုများကို တရားဥပဒေဘောင်အတွင်းမှ စီရင်နိုင်ပြီဖြစ်ကြောင်းကိုမူ ပြသနိုင်ချေပြီ။

သာဓက

အိုးအိမ်အခွင့်အရေးအကြောင်းကို စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ခြင်း

အရှေ့တောင်အာရှဒေသ နေရာအနှံ့တွင် မြေယာနှင့် အိုးအိမ်အခွင့်အရေးအတွက် ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားလျက်ရှိပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအတွက်မူ လမ်းများ၊ စက်မှုဇုန်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးနိုင်ရန်အတွက် မြေများသိမ်းရန် လိုအပ်ချက်ရှိပါသည်။ သို့သော် နိုင်ငံတော်တော်များများတွင် ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် တရားမျှတခြင်းကင်းစွာ လုပ်ဆောင်နေပါသည်။ မြေယာပိုင်ရှင်များ အပေါ် အမြတ်ထုတ်ကာ လျော်ကြေး အနည်းငယ်သာပေးခြင်း၊ ရွှေ့ပြောင်းခံလိုက်ရသူများက မည်သည့်အရပ်သို့သွား၍ မည်သို့ရပ်တည်ရမုန်း မသိတော့ခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဒီးယား၏ မြေယာကိစ္စအငြင်းပွားမှုကြောင့် သတင်းများစွာ ဖြစ်ပျက်ခဲ့ပါသည်။ ခမာနီအစိုးရ လက်ထက်က နေအိမ်များအားလုံး၏ မှတ်တမ်းများကို ဖျက်ဆီးခဲ့ရာတွင် လူအတော်များများသည် ၎င်းတို့၏ ပစ္စည်းဥစ္စာများကို ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း ဥပဒေအရ မှတ်တမ်းမှတ်ရာ မရှိတော့ပေ။ ရလဒ်အဖြစ် အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီများက ထိုပိုင်ဆိုင်မှုများကိုသိမ်းသည့် ဖြစ်စဉ်များဖြစ်ပေတော့သည်။ မကြာသေးခင်က ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော ဘိုအန်ကက်ရေကန်ရပ်ရွာဖြစ်ရပ်မှာ ဥပမာတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါရပ်ရွာက ကမ္ဘာ့ဘဏ်စစ်ဆေးရေးအဖွဲ့ World Bank Inspection Panel သို့ ၂၀၀၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလက တိုင်တန်းခဲ့ပြီး ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် ကမ္ဘာ့ဒီးယားအစိုးရတို့ ပြုလုပ်နေသော စီမံကိန်း တစ်ခုသို့ စစ်ဆေးရေးဝင်သည် အထိဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ မတ်လ ၂၀၁၁ တွင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်သည် အိုးအိမ် ရေးရာ NGO တစ်ခုဖြစ်သော အိုးအိမ်အခွင့်အရေးနှင့် အတင်းအကြပ် ပြောင်းရွှေ့ခြင်းမှာ ကာကွယ်ရေးစင်တာ COHRE နှင့် သဘောတူညီခဲ့ကာ ဘိုအန်ကက်ရေကန် ရပ်ရွာနေပြည်သူများ သည် ၎င်းတို့မြေများကို သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ မှတ်ပုံတင်နိုင်ခြင်းမရှိအောင် ဘေးထုတ်ခံထားရ သည်ကို အသိအမှတ်ပြုခဲ့ပြီး၊ စီမံကိန်းကြောင့် ထိုပြည်သူများအပေါ် လက်ရှိသက်ရောက်မှုများကို လျော့ချရန်ခြေလှမ်းများကို ဆောင်ရွက်ရန်သဘောတူညီခဲ့ရပါသည်။ ဖန္ဒမ်းပင်ဒေသ ဘိုအန်ကက် ရေကန်ရပ်ရွာမှ မိသားစုအများအပြားကို အစုလိုက်အပြုံလိုက် နှင်ထုတ်နေခြင်းပြဿနာကို မဖြေရှင်းနိုင်မချင်း ကမ္ဘာ့ဒီးယားအစိုးရကို ငွေချေးမှုအား ဆိုင်းငံ့ထားလိုက်သည်ဟု ၂၀၁၁ ဩဂုတ်တွင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်က ထုတ်ပြန်လိုက်သည်။

ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများက ပြည်သူများကို ရွှေ့ပြောင်းရစေခြင်းများ ဗီယက်နမ်၊ မြန်မာ၊ အင်ဒိုနီးရှားနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံ စသည့် အရှေ့တောင်အာရှတစ်လွှားတွင် အလားတူဖြစ်ရပ်များစွာ ရှိပါသည်။ ဆက်စပ် သော စိုးရိမ်ဖွယ်ရာ တစ်ခုမှာကား ညစ်ညမ်းမှုများကြောင့် လူအများနေထိုင်ရာ နေရာထိုင်ခင်း များတွင် လူနေ၍မရနိုင်တော့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ အဆိုပါအရေးကို အခန်း ၁၄ တွင် ဖော်ပြထား ပါသည်။

၃.၅ ICESCR တွင် ပါဝင်သောအခွင့်အရေးများ

ESCR တွင်ပါဝင်သော အခွင့်အရေးများကိုစီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုရေးရာဟူ၍ အပိုင်းသုံးပိုင်း ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။

မှတ်သားဖွယ်ရာ

ESCR ၏အနှစ်ချုပ်

- အပိုင်း (၁) ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေး
- အပိုင်း (၂) တိုးတက်မှုကိုသိရှိခံစားရပိုင်ခွင့်
- အပိုင်း (၃) အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့ တန်းတူညီမျှစွာအခွင့်အရေးရရှိမှု
- အပိုင်း (၄)နှင့်(၅) လိုအပ်သည့်အချိန်မှ အခွင့်အရေးများကို ကန့်သတ်ခြင်း
- အပိုင်း (၆) အလုပ်အကိုင်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ
- အပိုင်း (၇) ကောင်းမွန်သော လုပ်ငန်းခွင်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ
- အပိုင်း (၈) အလုပ်သမားသမဂ္ဂဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ
- အပိုင်း (၉) လူမှုဖူလုံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ
- အပိုင်း (၁၀) အထူးသဖြင့် မိခင်နှင့်ကလေး စောင့်ရှောက်ရေးကဲ့သို့ မိသားစု အကာအကွယ်ပေးရေး
- အပိုင်း (၁၁) စားနပ်ရိက္ခာ၊ အဝတ်အဆင်၊ နေအိမ်စသည့် စားဝတ်နေရေးအခွင့်အရေးများ
- အပိုင်း (၁၂) ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာကျန်းမာရေးအခွင့်အရေးများ
- အပိုင်း (၁၃) ပညာသင်ကြားပိုင်ခွင့်
- အပိုင်း (၁၄) မသင်မနေရအခမဲ့ မူလတန်းပညာရေးအခွင့်အရေး
- အပိုင်း (၁၅) ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအခွင့်အရေး

၃.၅.၁ စီးပွားရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများ

လူသားတစ်ဦး၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဖူလုံလုံခြုံရေးခိုင်မာစေရန် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများက အကူအညီပေးပါသည်။ ယင်းခိုင်မာမှုကို နည်းလမ်း ၃ ခုဖြင့် ရရှိနိုင်ပါသည်။ ရှေးဦးစွာ အလုပ်လုပ်ခြင်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးနှင့်လုပ်ငန်းခွင်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ငန်းခွင်ဆိုင်ရာ စံနှုန်းအတော်များများကို ILO က သတ်မှတ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ပင်လျှင် အလုပ်လုပ်နိုင်သည့် အငယ်ဆုံးအသက်အရွယ်၊ အနိမ့်ဆုံး လုပ်ခလစာနှင့် သီတင်းပတ်တစ်ပတ်တွင် အမြင့်ဆုံးအလုပ်ချိန် စသည့် သဘောထားအမြင်များကို အများသိရှိလက်ခံစေရန် ရပ်ခံတင်ပြ ခဲ့ခြင်းတို့ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အခြားသော အဓိကအခွင့်အရေးများတွင် လုပ်ငန်းခွင်တွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုက ကင်းလွတ်စေရေး၊ အပန်းဖြေအနားယူမှုရရှိခြင်းနှင့် လုံခြုံကာ ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်သောလုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေကိုရရှိခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် အလုပ်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးတွင် လူမှုဖူလုံရေးကိုရရှိပိုင်ခွင့်လည်း ပါဝင်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ လူတစ်ဦးသည် အလုပ်မလုပ်နိုင်သည့်အခါ သို့မဟုတ် စီးပွားရေးအရ စားဝတ်နေရေးကို မဖန်တီးနိုင်သည့်အခါ အစိုးရသည်

လူမှုဖူလုံရေးတစ်ရပ်ကို ဖော်ဆောင်ပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။ တတိယအနေဖြင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများတွင် အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ ဖွဲ့စည်းပိုင်ခွင့်လည်းပါဝင်သည်။ အဆိုပါအခွင့်အရေး ရမှ အလုပ်သမားများကို မမှန်မကန်ဆက်ဆံခြင်းများမှ ကာကွယ်နိုင်မည့် အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်း နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

၃.၅.၂ လူမှုရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ

လူမှုရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများတွင် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ စားနပ်ရိက္ခာ၊ ရေနှင့်နေစရာ အိမ်စသည့် အခွင့်အရေးများ ပါဝင်သည်။ အဆိုပါအခွင့်အရေးများ၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ လုံလောက်သင့်မြတ်သော လူနေမှုအဆင့်အတန်းကို သေချာရရှိစေရန်ဖြစ်ပါသည်။ စားနပ်ရိက္ခာ၊ ရေနှင့်အိမ်ရာ (စားဝတ်နေရေး အခွင့်အရေးများ) ကို အစိုးရက တိုက်ရိုက်ထောက်ပံ့ပေးသည်တော့ မဟုတ်ပေ။ အစိုးရက လူတိုင်းကို နေစရာပေးကာ ထမင်းကျွေးထားမည်ဟုတော့ မမျှော်လင့်အပ်ပေ။ သို့သော် စစ်ပွဲ၊ သဘာဝဘေးဒဏ် သို့မဟုတ် ကျန်းမာရေးမကောင်းခြင်း၊ မသန်စွမ်းခြင်း သို့မဟုတ် အလုပ်မလုပ်နိုင်ခြင်း စသည့် အခြေအနေများကြောင့် မိမိ၏မရှိမဖြစ် လိုအပ်သည်များကို မဖြည့်စွမ်း နိုင်သည့်အခါ အစိုးရက ဖြည့်စွမ်းပေးရပေမည်။ ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ ကို UNESCO နှင့် WHO တို့က စိတ်အားထက်သန်စွာ သုတေသနပြု လေ့လာလျက်ရှိပါသည်။

စားဝတ်နေရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများကို အစားအစာ၊ ရေနှင့် နေစရာအိမ်ရာအဖြစ် သာမန်အားဖြင့် သရုပ်ခွဲကြပါသည်။ သို့သော် ICESCR တွင် အစားအစာ၊ အဝတ်အထည်နှင့် နေစရာအိမ်များအဖြစ် ဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်းသို့ ကွဲထွက်နေခြင်းမှာ အကြောင်းရင်းများ ရှိပါသည်။ ကနဦးဆိုရလျှင် အဝတ်အထည်ရရှိပိုင်ခွင့်နှင့် ပတ်သက်ပြီး ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသော လူအချို့ရှိနေပါသည်။ အဝတ်အထည် များလောက်အောင်မရှိသည့် အခြေအနေများကား ရှားပါး ပါပေသည်။ သို့သော် အချို့သော အေးသည့်နိုင်ငံများတွင် ဆင်းရဲသူများသည် ဆောင်းရာသီ၌ အနွေးထည်မဝတ်နိုင်သည်လည်း ဖြစ်တတ်ပါသည်။ သို့သော် များသောအားဖြင့် အစိုးရနှင့် အစိုးရ မဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများက ထိုကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ကိုင်တွယ်နိုင်ကြပါသည်။ ဂုဏ်သိက္ခာရှိစွာ အဝတ်အထည်မဆင်မြန်းနိုင်လောက်အောင် ကမ်းကုန်အောင် ဆင်းရဲရသည့် အိမ်ခြေမဲ့များ ရှိနေ သည်မှာ မှန်၏။ သို့သော် ပိုကြီးသည့်ပြဿနာမှာ ကားအဝတ်အစားကိစ္စ မဟုတ်ပါ။ နေစရာ၊ စားနပ်ရိက္ခာ၊ ရေနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ရေကိစ္စသည် မကြာသေးခင်ကမှစကာ အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စတစ်ခု ဖြစ်လာ သည်။ ကာလရှည်ကြာစွာ ရေသည် အခမဲ့ရနေသည့် ကျယ်ပြန့်သော အရင်းအမြစ်ဖြစ်ခဲ့ပြီး လူ အနည်းငယ်မျှလောက်ကသာ ရေရရှိရေး အခက်အခဲတွေ့ကြရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မြို့တော်ကြီးများနှင့် စက်ရုံအလုပ်ရုံများ ကြီးထွားလာသည့်အခါ ရေလိုအပ်ချက်ပိုများလာပြီး တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ရေသယံဇာတ အရင်းအမြစ်များကလည်း ညစ်ညမ်းလာခဲ့ရာ ရေသည်ပင်လျှင် အကန့်အသတ် ရှိသော အရင်းအမြစ်တစ်ခု ဖြစ်လာပါသည်။ ထိုရေရှားပါးမှုကိုကိုင်တွယ်ရန် အစိုးရက ရေအသုံးပြုမှု ကို စတင်ငွေကြေးကောက်ခံခဲ့ရာ လူအတော်များများမှာ အခမဲ့ရေရရှိမှုကို ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါသည်။ သဘောတူစာချုပ်တွင် ရေနှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပေ။ သဘောတူစာချုပ်

စားဝတ်နေရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ

စားဝတ်နေရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများသည်မှာ အသက်ရှင်နေထိုင်ရာတွင် အနိမ့်ဆုံးအဆင့်အတန်းတစ်ခု ရရှိပိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးဖြစ်ပါသည်။ လူအများအနေဖြင့် လုံလောက်သော အာဟာရ၊ လုံလောက်သော ရေစာနှင့် အစားအစာ နေရာအိမ် ရရှိစေရန်အတွက် ဤအခွင့်အရေးများက သေချာစေပါသည်။

စားဝတ်နေရေး အခွင့်အရေးများသည် လူသားဖြစ်တည်မှုအတွက် အနိမ့်ဆုံးလိုအပ်သည့် စံနှုန်းများကို ပြည့်မီစေရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ထဲတွင် ရေးသားထားခြင်းမရှိသော်လည်း စားနပ်ရိက္ခာရရှိပိုင်ခွင့်နှင့်အတူ ရေရရှိပိုင်ခွင့်က တည်ရှိပြီးသားဖြစ်သည်ဟု အချို့က ငြင်းချက်ထုတ်ကြပါသည်။ အဆိုပါအခြေအနေကို ရှင်းလင်းစေရန်အတွက် ICESCR တွင် ရေဆိုင်ရာအခွင့်အရေး ပါပြီးဖြစ်သည်ဟု အထွေထွေမှတ်ချက် General Comment ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ ထိုနေရာတွင် လုံလောက်သော၊ အန္တရာယ်ကင်းသော၊ လက်ခံနိုင်ဖွယ်ဖြစ်သော၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရ ရရှိလက်လှမ်းမီသော၊ ဈေးနှုန်းသက်သာသော ရေကိုရရှိပိုင်ခွင့် ရှိသည်ဟု သတ်မှတ်ထားပါသည်။

မှတ်သားဖွယ်ရာ

စားဝတ်နေရေး အခွင့်အရေးများစံနှုန်း ပြည့်မီစေခြင်း

လူတစ်ဦးအတွက် စားဝတ်နေရေးရရှိခြင်းမှာ ကယ်လိုရီပမာဏတစ်ခုခု သို့မဟုတ် တစ်ရက်တွင် ရေလီတာ ဘယ်ရွေ့ဘယ်မျှရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းမျှသာ မဟုတ်ပေ။ စားဝတ်နေရေးတွင် လူသား၏ အခွင့်အရေးနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာလည်း မပျောက်ဆုံးအောင် ဆောင်ရွက်ထားရပါသည်။ အဆိုပါစံနှုန်းများကို နိုင်ငံများက ပြည့်မီအောင်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အကူအညီဖြစ်စေရန်အတွက် ICESCR ဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များကို ပြည့်မီစေရန် အစိုးရများ စဉ်းစားထည့်သွင်းရမည့် အပိုင်းများကို ရှင်းလင်းပြသထားသည့် သဘောတူစာချုပ်ကို ထပ်ဖြည့်ထားသော အထွေထွေမှတ်ချက် General Comments များရှိပါသည်။ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ စားနပ်ရိက္ခာ၊ ရေနှင့် အိမ် စသည့် အရေးကိစ္စများတွင် ဖြစ်တတ်သည့် ယေဘုယျအကျဆုံး ခေါင်းစဉ်လေးခုရှိပါသည်။

- ရရှိနိုင်မှု Available ။ ။ လူတိုင်းအတွက် အဆိုပါ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ လုံလောက်သော ပမာဏဖြင့် ရရှိရမည်။ ဥပမာ - ကလေးများအားလုံးအတွက် လုံလောက်သော ကျောင်းအရေအတွက်ရှိရမည်။ ဝလင်စွာစားသောက်နိုင်သောပမာဏဖြင့် လူတိုင်းအတွက် အစားအစာ လုံလောက်စွာရှိရမည်။ တစ်ကိုယ်ရည်နှင့် နေအိမ်တွင် အသုံးပြုရန်အတွက် (သောက်သုံးရန်၊ သန့်စင်ရန်နှင့် အစားအစာချက်ပြုတ်ရန်) လုံလောက်သော ရေပမာဏရရှိရမည်။ လူတိုင်း ကျန်းမာရေးအရာရှိနှင့် တွေ့ဆုံကုသနိုင်ရန်အတွက် လုံလောက်သော ဆေးရုံဆေးခန်းများ ရရှိရမည်။
- လက်လှမ်းမီမှု Accessible ။ ။ ထောက်ပံ့နိုင်သည့်ပမာဏက လုံလောက်စွာရှိသည့်တိုင် လူအများ ရယူသုံးစွဲရန် လက်လှမ်းမီရပေမည်။ အစာရေစာလုံလောက်စွာ မရှိဆိုသည့် အခြေအနေက ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထတွေ့ သိပ်မရှိပါ။ သို့သော် လူအများသည် အာဟာရချို့တဲ့လျက်ပင် ရှိကြသည်။ ဥပမာ ဆိုရလျှင် ထိုသူများသည် ဆင်းရဲသောကြောင့်၊ ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှုကြောင့် သို့မဟုတ် အဆိုပါဝန်ဆောင်မှုကို သွားလာရယူရန် အန္တရာယ်ကြီးသောကြောင့် လက်လှမ်းမီရယူနိုင်ရန်အတွက် အတားအဆီးများ ကြုံနေကြရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ လက်လှမ်းမီရယူနိုင်မှုတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် ဘက်သုံးဘက်ဖြင့် အမြင်သုံးမျိုး ရှိပါသည်။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရ လက်လှမ်းမီမှု (physical accessibility) ဆိုသည်မှာ ဝန်ဆောင်မှုကို သွားရောက်ရယူရာတွင် လမ်းခရီးနီးပါ၏လော။ လုံခြုံပါ၏လောဆိုသည့် အချက်နှင့်ပတ်သက်ပြီး စီးပွားရေးအရ လက်လှမ်းမီမှု (economic accessibility) ဆိုသည်မှာ အဆိုပါဝန်ဆောင်မှုကို ဝယ်ယူစားသုံးနိုင်ပါ၏လော

ဟူသောအချက်နှင့် သက်ဆိုင်သည်။ ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှုမှ ကင်းလွတ်ခြင်း (non-discrimination) ဆိုသည်ကမူ ကျားမလိင်ကွဲပြားမှု၊ တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စု သို့မဟုတ် အခြား အနေအထားတစ်ခုခုတို့ကြောင့် မိမိတို့အခွင့်အရေးများ ရယူခံစားပိုင်ခွင့်ကို ပိတ်ပင်ခံထားရသလော ဆိုသည့်အချက်ကို ဆိုလိုသည်။ အစားအသောက်မှာ ဈေးကြီးနေနိုင်ပါသည်။ မိန်းကလေးများ ကျောင်းတက်ခွင့်မပြုခြင်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အချို့သော ဇာတ်စနစ်တွင် ပါဝင်သူများကို ရပ်ထဲရွာထဲမှ ရေတွင်းအား ပေးမသုံးခြင်းတို့ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ လက်လှမ်းမီမှု **accessibility** ၏ အရေးပါသော ပုံစံများမှာ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာလက်လှမ်းမီခြင်း၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာလက်လှမ်းမီခြင်းနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

- **လက်ခံနိုင်မှု Acceptable**။ ။ ကုန်စည်များသည်တစ်စုံတစ်ရာ အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အရည်အသွေးကောင်းနေရန် လိုအပ်ပါသည်။ ကျောင်းတက်ရရှိဖြင့် မလုံလောက်သေးပါ။ ကလေးများသိရှိရန် လိုအပ်သည်များကို သင်ကြားပေးနေသည့် ကျောင်းများဖြစ်ရန်လိုပါသည်။ အစားအသောက်နှင့် ရေသည်သန့်ရှင်းမှုနှင့် အဆိပ်အတောက်ပါဝင်မှုမရှိခြင်း လက်ခံနိုင်လောက်ဖွယ်ရာ အဆင့်တစ်ခုရှိနေရန် လိုအပ်ပါသည်။ နေရာအိမ်ဆိုသည်မှာ တံတားအောက်တွင် စက္ကူပုံးများဖြင့်ဆောက်ထားသည့်နေရာမျိုးမဖြစ်စေရဘဲ လူတစ်ဦးကို လုံခြုံစေကာ ပတ်ဝန်းကျင်မှကာကွယ်ပေးထားပြီး အခြားဝန်ဆောင်မှုများနှင့် နီးရာတွင်ရှိရမည်ဖြစ်ပေသည်။
- **သင့်တင့်လျောက်ပတ်မှု Appropriate**။ ။ ကုန်စည်များသည် လူသားတစ်ဦး၏ အထူးလိုအပ်ချက်များနှင့် သင့်တင့်လျောက်ပတ်မှု ရှိစေသင့်ပါသည်။ ယဉ်ကျေးမှုအရ သင့်တင့်မှု၊ မသန်စွမ်းများနှင့် သင့်တော်မှု စသည်တို့ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ လူတစ်ဦးအတွက် လိုအပ်သော ကယ်လိုရီ ၂၂၀၀ ကို ရရှိခြင်းမျှမကဘဲ လူသားတစ်ဦးကဲ့သို့ အစားအသောက်ကို စားရပိုင်ခွင့်လည်း လိုပါသည်။ အစားအသောက်သည် လူတစ်ဦး၏ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ တန်ဖိုးထားမှုနှင့် လိုက်ဖက်ခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ (ဥပမာ - သတ်သတ်လွတ်စားသူများ) လူသားဆန်စွာ စားခွင့်ရရေးလည်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။ (ဥပမာ- မိသားစုများ၊ မိတ်ဆွေများနှင့် ဝိုင်းဖွဲ့စားသောက်ခွင့် ဖြစ်သည်)

စားဝတ်နေရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများနှင့် သက်ဆိုင်သည့်အရာများ၏ အသေးစိတ်ကို အောက်ပါ စာတမ်းများတွင်ပါဝင်သော အထွေထွေမှတ်ချက်များတွင် တွေ့နိုင်ပါသည်။

- အစားအသောက်။ ။အထွေထွေမှတ်ချက် ၁၂
- ရေ။ ။အထွေထွေမှတ်ချက် ၁၅
- အမိုးအကာ။ ။အထွေထွေမှတ်ချက် ၄ ၊ ၇
- ပညာရေး။ ။အထွေထွေမှတ်ချက် ၁၃
- ကျန်းမာရေး။ ။အထွေထွေမှတ်ချက် ၁၄

၃.၆ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေး

ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများသည် ပိုမိုရှုပ်ထွေးသော လူ့အခွင့်အရေးများအဖြစ် ရှိနေသည်။ ယင်းအရေးကိစ္စများကို အခန်း ၁၃ တွင် ပိုမိုဖော်ပြမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ယခုအခန်း တွင်လည်း ကနဦးအဆင့်မှတ်ချက်များကိုဖော်ပြပါမည်။ ESCR တွင် ပါဝင်သောယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများသည် ICCPR ၏ အပိုဒ် ၂၇ လူနည်းစုအခွင့်အရေးနှင့် ဆက်စပ်နီးကပ်ပါသည်။ ယဉ်ကျေးမှုတိုင်းသည် လူနည်းစုရေးရာမဟုတ်ဘဲ အချို့သောမြင်သာသည့် ခြားနားမှုများရှိပါသည်။ သို့သော် အပိုဒ်နှင့်လုံးတွင် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာနယ်ပယ်ဆိုသည်မှာ မည်သည်တို့ဖြစ်သည်ကို တိကျစွာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရန် အခက်အခဲများရှိပါသည်။ ယဉ်ကျေးမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းသော စံနှုန်းများ မရှိခြင်းကြောင့် ယဉ်ကျေးမှုရေးရာအခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ပေးခြင်းကလည်း ငြင်းခုံမှုများကို ဖြစ်စေတော့သည်။ ယဉ်ကျေးမှုဝန်းကျင်သည် မွေးဖွားခြင်း၊ သေဆုံးခြင်းနှင့် အိမ်ထောင်ပြုခြင်း စသည့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများဟု ယူဆကြဖွယ်ရှိပါသည်။ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများတွင် အစားအသောက်၊ ပညာရေး၊ လက်ထပ်ထိမ်းမြားမှုနှင့် ရိုးရာအစဉ်အလာ ဥပဒေများလည်း ဆက်စပ်ပါဝင်သည်။ ယဉ်ကျေးမှုခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ဝတ်ဆင်မှု၊ လူမှုရေးအခမ်းအနား၊ မိဒီယာ၊ ဖျော်ဖြေမှုနှင့် ကိုးကွယ်ယုံကြည်ရာဘာသာနှင့် မပတ် သက်သော ဝိညာဉ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျင့်သုံးမှုများလည်း ပါဝင်သလောဟူသည့် အငြင်းအခုံများလည်း ရှိပါသေးသည်။ အထူးသဖြင့် အစွဲလမ်းအမျိုးသမီးများ၏ ခြုံထည်ကဲ့သို့သော ဝတ်ဆင်မှုကိစ္စသည် ကမ္ဘာအနှံ့ ငြင်းခုံနေကြဆဲဖြစ်ပါသည်။ ယဉ်ကျေးမှုစီးပွားရေးဆိုသော သဘောတရားကလည်း နိုင်ငံအဆင့်၊ ဒေသတွင်းအဆင့်နှင့် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေရေးရာယန္တရားများမှတစ်ဆင့် စိမ့်ဝင်ဖွံ့ဖြိုး လာပြီဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဖြစ်ကြသည် တိရစ္ဆာန် အုပ်ကြီးများမွေးမြူခြင်း၊ အမဲလိုက်ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးခြင်း (ဥပမာ - နယူးဇီလန်ရှိ မာအိုရီ ငါးဖမ်း အခွင့်အရေး၊ ဖင်လန်ရှိဆာမီတို့၏ သားမင်းအုပ်မွေးမြူခြင်းနှင့် ဌာနေ ကနေဒီယန် မျိုးနွယ်စုများ၏ အမဲလိုက်အခွင့်အရေး)တို့ကို ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး ခေါင်းစဉ်အောက်မှ အကာအကွယ် ပေးထားပြီး ဖြစ်သည်။ သို့သော် မည်သည့်အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံကမှ ထိုသို့သော အခွင့်အရေး မျိုးကို အသိအမှတ်ပြုထားခြင်းမရှိသေးပေ။

ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများနှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမရှိသေးသည့် ကိစ္စတွင် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အကြောင်းရင်းများ ရှိနိုင်ပါသည်။ အချို့သော အစိုးရများက နိုင်ငံကို ကြီးစိုးလွှမ်းမိုးထားသည့် ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်ကို ဆက်လက်ကြီးကျယ်နေစေလိုသည်။ သို့မဟုတ် လူနည်းစုတို့၏ယဉ်ကျေးမှုများ ပါဝါကြီးကြီးမားမား မရစေလိုပေ။ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအခွင့်အရေးနှင့် အစိုးရ၏ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒတို့ ထိပ်တိုက်တွေ့ အငြင်းပွားရခြင်းများဖြစ်နိုင်သည်။ ဒေသတွင်း အချို့သော နိုင်ငံများသည် ၎င်းတို့ ယဉ်ကျေးမှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး အလွန်ရှေးရိုးစွဲသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အချို့အစိုးရတို့သည် ရိုးရာအက၊ ရိုးရာ တေးသီချင်းများကိုသာ ထုတ်ဖော်မြှင့်တင် ကာကွယ်ပြီး မော်ဒန်အနုပညာကဲ့သို့ ခေတ်ပြိုင်ယဉ်ကျေးမှုများကိုမူ တူညီသော ထုတ်ဖော်မြှင့်တင် ကာကွယ်မှုများ မပြုလုပ်ကြပေ။ ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အခြေခံသည် ယဉ်ကျေးမှုပဒေသာစုံ ဝါဒအတွေးအခေါ်နှင့် ချိတ်ဆက်သင့်သည်။ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်အစိုးရများသည် ကြီးစိုးနေသော ယဉ်ကျေးမှုတစ်ခုကိုသာ မြှင့်တင်ထောက်ခံခြင်းမျိုး မဖြစ်စေသင့်ဘဲ ယဉ်ကျေးမှုအတော်များကို

အားပေးချီးမြှောက်သင့်ပါသည်။ သို့ပါသော် အရှေ့တောင်အာရှတစ်လွှားတွင် အစိုးရအများစုသည် တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေအဓိက ယဉ်ကျေးမှုကြီးနှင့် အဓိကဘာသာတရားတို့ကိုသာလျှင် ဦးစားပေးပါသည်။

သာဓက

အင်ဒိုနီးရှားရှိ တရုတ်ခြင်္သေ့အက

၁၉၀၀ ကာလများက Tiong Hoa Hwe Koan ခေါ် အင်ဒိုနီးရှားတရုတ်အဖွဲ့အစည်း တည်ထောင်ခြင်းနှင့်အတူ အင်ဒိုနီးရှားသို့ ခြင်္သေ့အက ရောက်လာခဲ့သည်။ သို့သော် ၁၉၆၅ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၈ ခုနှစ်အထိ အင်ဒိုနီးရှားကို အုပ်ချုပ်သွားခဲ့သော သမ္မတဆူဟာတို့သည် နိုင်ငံတော်၏အတွေးအခေါ်၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံရေးတို့တွင် တစ်ပုံစံတည်းသော မူဝါဒကိုချမှတ်ခဲ့ကာ အင်ဒိုနီးရှားလူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ကဏ္ဍတိုင်းတွင် အသုံးပြုပါသည်။ ထိုမူဝါဒများထဲမှတစ်ခုသည် နိုင်ငံရပ်ခြား ယဉ်ကျေးမှုများကို မည်သည့်ပုံစံမဆို တားမြစ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၆၇ ခုနှစ် သမ္မတညွန့်ကြားချက်အမှတ် ၁၄ တွင် တရုတ်ယဉ်ကျေးမှုသည်လည်း ပိတ်ပင်ထားသော ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒ သို့မဟုတ် Khonghucu ကို ဘာသာတရားအဖြစ် အသိအမှတ်မပြုရာ ကွန်ဖြူးရှပ်ကျောင်းတော်များ အပိတ်ခံရပြီး၊ တရုတ်နာမည်များမှည့်ခြင်းကို လက်မခံသောကြောင့်လည်း တရုတ်များက ဂျာဗား သို့မဟုတ် မလေးနာမည်များသို့ အတင်းနာမည်ပြောင်းခဲ့ကြရပါသည်။ ထို့အတူ ခြင်္သေ့အကကိုလည်း အများသူငါရှေ့တွင် ကခုန်ခွင့်မရှိပေ။

၁၉၉၈ တွင် ဆူဟာတို့ ပြုတ်ကျပြီးနောက် ယင်းအခြေအနေလည်း ပြောင်းလဲခဲ့ပါသည်။ နောင်တက်လာသည့် သမ္မတ အဒူရာမန်ဝါဟစ် (၁၉၉၉ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၂ ခုနှစ်အထိ) သည် သမ္မတညွန့်ကြားချက် အမှတ် ၁၄ ကို ပယ်ဖျက်ခဲ့ပြီး သမ္မတဒီကရီအမိန့် အမှတ် ၁၉ (၂၀၀၁) ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး တရုတ်နှစ်သစ်ကူး အင်လက် Imlek ကို အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကာ နှစ်ကူးလိုသူများကိုလည်း အားလပ်ရက်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။ ၂၀၀၂ ခုနှစ်တွင် သမ္မတ မယ်ဂါဝတီဆူကာနိုပူထရီက အင်လက် Imlek ကို အမျိုးသားရုံးပိတ်ရက်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုကြောင်း ကြေညာပေးခဲ့သည်။ သမ္မတ၏အမိန့်ဒီကရီအမှတ် ၁၉ (၂၀၀၁) က ဌာနေနှင့် ဌာနေမဟုတ်သူစသည့် အသုံးအနှုန်းများကို ပယ်ဖျက်ခဲ့သည်။ အင်လက်ကို အင်ဒိုနီးရှားအမျိုးသား ရုံးပိတ်ရက်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးခြင်း၊ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒကို ဘာသာတရားတစ်ခုအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ ကျောင်းတော်များ ဆောက်လုပ်ခွင့် ပြုခြင်း၊ ဆယ်စုနှစ်များစွာအတွင်း ပထမဆုံးအကြိမ် တရုတ်ခြင်္သေ့အကကို အများပြည်သူရှေ့တွင် ကပြခွင့်ပြုခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ဒုတိယမြောက်အရေးကိစ္စကား ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများသည် အများစုစည်းထားခြင်းသဘောပေလော သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလသဘောပေလော ဟု မေးခွန်းထုတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ စုပေါင်းအခွင့်အရေးသည်ကား အစုအဖွဲ့တစ်ခု သို့မဟုတ် ရပ်ရွာတစ်ခုက ပိုင်ဆိုင်သည်။ (တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်း အခွင့်အရေးနှင့် ဆန့်ကျင်ပါသည်) သို့ဖြစ်ရာ လူ့အခွင့်အရေးများမှ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို အလိုအလျောက် သီးခြားခွဲထားပြီး ဖြစ်စေသည်ဟု အချို့ကဆိုသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးသည် လူမှုတန်ဖိုးများ သို့မဟုတ် လူမှု

အင်စတီကျူးရှင်းများကို စုစည်းထားခြင်းဖြစ်ကာ လူသားတစ်ဦးပေါ်တွင် အခြေမခံသောကြောင့်ဟု ဆိုသည်။ သို့သော် အဆိုပါအခွင့်အရေးများကို သဘောတူညီစာချုပ်တွင် မည်သို့ရေးသားထား သည်ကို သေချာစွာစေ့ငုလေ့လာကြည့်သည့်အခါ တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းစီ၏ အခွင့်အရေးများကို ဗဟိုပြုရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်တွင် လူတစ်ဦး ချင်းစီ၏ ပါဝင်နိုင်ခွင့်ဖြစ်ပြီး ယဉ်ကျေးမှုကြီးတစ်ရပ်လုံး၏ အခွင့်အရေး မဟုတ်ပေ။ UDHR ၊ ICCPR နှင့် ICESCR စာတမ်း သုံးခုလုံးတွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး သည် လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ သို့မဟုတ် လူတိုင်း၏ယဉ်ကျေးမှုကို ကျင့်သုံးလိုက်နာပိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်ကို ကျင့်သုံးခြင်းအား တားမြစ်ခံရခြင်းမှ လွတ်မြောက်ပိုင်ခွင့် ဖြစ်ပါသည်။

ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများကို မြှင့်တင်ခြင်း၊ အကာအကွယ်ပေးခြင်းတို့ ပြုလုပ် ရာတွင် လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူများသည် ESCR တစ်ခုတည်းကို ကိုးကားခြင်း မပြုအပ်ပေ။ ရံဖန်ရံခါ ICCPR မှ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမှ လွတ်ငြိမ်းပိုင်ခွင့်၊ လူနည်းစုအခွင့်အရေးများ၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာကျင့်သုံးမှုများ၏ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်တင်ပြခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာဘာသာတရား ကိုးကွယ်ခွင့် စသည်တို့ကိုလည်း ကိုးကားရမည်။ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများသည် သဘောတူ စာချုပ်နှစ်ရပ်အကြား အပြန်အလှန် မှီတည်ကာ အပြန်အလှန် ဆက်စပ်နေလျက်ရှိပါသည်။

က။ အနှစ်ချုပ်နှင့်အဓိကအချက်များ

မိတ်ဆက်

UDHR တွင်ပါဝင်သော အခွင့်အရေးများကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်အဖြစ် အသွင်ပြောင်းရာတွင် ညီလာခံနှစ်ရပ်ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ ICCPR (UDHR ၏ အပိုဒ် ၁ မှ ၂၁ အထိကို လွှမ်းခြုံသည်) နှင့် ICESCR (UDHR အပိုဒ် ၁၊ အပိုဒ် ၂ နှင့် ၂၂ မှ ၂၇ အထိသို့ လွှမ်းခြုံသည်) သဘောတူစာချုပ်နှစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ UDHR ကို သီးခြားသဘောတူစာချုပ်များအဖြစ် ခွဲခြားခြင်းမှာ ဥပဒေပိုင်းအရ တစ်ခုနှင့်တစ်ခုသဘောသဘာဝ ကွာခြားခြင်း (အခွင့်အရေးများကို ယာယီအားဖြင့် ဖယ်ရှားနောက်ဆုတ်နိုင်သော CPR ၏ သဘောသဘာဝနှင့် အဆင့်ဆင့် တိုးတက်မှု ကို ခံစားသိမြင်ခြင်းဖြင့် သဘောပေါက်ရသော ESCR ၏ သဘောသဘာဝတို့ ခြားနားခြင်း) ကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသူများလည်းရှိပါသည်။ အချို့က ထောက်ပြသကဲ့သို့ နိုင်ငံရေးအရအကွဲအပြဲ (အနောက်အုပ်စုနိုင်ငံများက CPR ကို လိုလားကြကာ ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံများက ESCR ကို နှစ်သက် ကြသည့်အဖြစ်ကြောင့်ဟုလည်း စာချုပ်နှစ်ခုကွဲရသည်ဟု ဆိုကြသည်။ ၁၉၇၆ ခုနှစ်တွင် သဘောတူ စာချုပ်နှစ်ရပ်လုံး အသက်ဝင်သွားသည့်အခါ သဘောတူညီမှုကို ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးကြသည့် နိုင်ငံများတွင် UDHR ကို ဥပဒေအရ စည်းကျပ်ပြီးဖြစ်သွားပေသည်။ ICCPR နှင့် ICESCR တို့က အကာအကွယ်ပေးထားသော ဥပဒေများသည် နိုင်ငံသားဖြစ်ဖြစ်မဖြစ်ဖြစ် နိုင်ငံ၏ တရား စီရင်ပိုင်ခွင့် နယ်မြေထဲတွင်ရှိသော လူသားတိုင်း အကျုံးဝင်ပါသည်။

နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ နိုင်ငံတကာသဘောတူစာချုပ် ICCPR

ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်၊ ခွဲခြားဆက်ဆံခံရခြင်းမှ ကင်းဝေးခွင့်နှင့် အသက်ရှင်ရပ်တည်ခွင့် စသည့် အခြေခံအခွင့်အရေးများကို ICCPR က ကာကွယ်ပေးထားပါသည်။ အသက်ရှင် ရပ်တည်ခွင့်၏ ဝိသေသသည် သေဒဏ်ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းဖြင့် ပိတ်ပင်ခံရနိုင်ပါသည်။ အခြားအရေးကြီးသည့် အခွင့်အရေးများတွင် ဥပဒေစနစ်ထဲမှ ဖမ်းဆီး၊ ထိန်းသိမ်း၊ တရားရင်ဆိုင်ရစဉ်ရှိသော အခွင့်အရေးများ ပါဝင်ပါသည်။ CPR သည် နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်မှ လူ့အခွင့်အရေးများ ပါဝင်သကဲ့သို့ ဘာသာတရားလွတ်လပ်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော် တင်ပြခွင့်နှင့် မဲပေးခွင့်စသော နိုင်ငံသားလူ့အဖွဲ့အစည်းမှ အခွင့်အရေးများလည်းပါဝင်ပါသည်။

အဆိုပါအခွင့်အရေးများကို ပိတ်ပင်ရာတွင်ပိတ်ပင်ပုံသုံးမျိုးအား ICCPR က ခွင့်ပြုထားပါသည်။ ပထမတစ်ခုမှာအခြားသူများ၏ အခွင့်အရေးကိုချိုးဖောက်ရန်အတွက် ထိုအခွင့်အရေးများကို အသုံးမပြုရဆိုသည့်အချက်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် အများပြည်သူဘဝ အေးချမ်းသာယာမှု၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး၊ အမျိုးသားလုံခြုံရေး သို့မဟုတ် ကျင့်ဝတ်သီလမြဲမြဲရေးတို့အတွက် မဖြစ်မနေလိုအပ်လာပါက အချို့သော အခွင့်အရေးများကို ပိတ်ပင်ထားနိုင်ပါသည်။ တတိယအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရများသည် အများပြည်သူအတွက် အရေးပေါ်အခြေအနေ ဖြစ်လာသည့်အခါ အချိန်အကန့်အသတ်ဖြင့် အခွင့်အရေးတစ်ရပ်ကို ခေတ္တဖယ်ရှား ချန်လှပ်ထားနိုင်ပါသည်။ ဖယ်ရှားချန်လှပ်ထား၍မရသော အခွင့်အရေးများရှိပြီး အဆိုပါအခွင့်အရေးများမှာ မည်သည့်အခြေအနေတွင်မဆို ခံစားခွင့်ရှိရမည် ဖြစ်သည်။

စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ သဘောတူစာချုပ် ICESCR

ICCPR ကဲ့သို့ပင် ICESCR သည်လည်း ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်နှင့် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးတန်းတူညီမျှခြင်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများစသည့် အခြေခံအခွင့်အရေးများကို အကာအကွယ်ပေးထားပါသည်။ ထို့ထက်ပို၍ ICESCR တွင် လုပ်ငန်းခွင်၊ ပညာရေး၊ မိသားစုအကာအကွယ်ရရှိရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် နေအိမ် အစရှိသည့် အခွင့်အရေးများ ပါဝင်ပါသည်။ ICESCR တွင် ပါဝင်သော အခွင့်အရေးများကို ရံဖန်ရံခါ သက်ဆိုင်ရာအတွက် ILO အစရှိသည်တို့က အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ကာ၊ သုတေသနများပြုလုပ်ကြပါသည်။

ESCR သည် CPR နှင့် အချို့အခွင့်အရေးများတွင် မတူညီသည့်မှာ ESCR တွင် လူ့အခွင့်အရေးကို အဆင့်ဆင့် တိုးတက်လာစေခြင်းသဘောရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံအစိုးရသည် သဘောတူစာချုပ်ကပေးသော ဝတ္တရားများကိုချက်ချင်း မဖြည့်ဆည်းနိုင်သည့်အခါ ထိုအခွင့်အရေး ရရှိနိုင်ရန်အတွက် ဝါယမစိုက်ထုတ်ရန် တာဝန်ရှိခြင်းဖြစ်သည်။ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်မည့် မူဝါဒများနှင့် အစီအစဉ်များ နိုင်ငံတော်အစိုးရများတွင် ရှိရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့ ရှိသမျှအရင်းအမြစ်များကို အများဆုံးထုတ်သုံးကာ အကောင်အထည်ဖော်ရပါသည်။ အချို့က ထောက်ပြကြသည်မှာ ESCR သည် CPR ကဲ့သို့ အမှန်တကယ်အခွင့်အရေးများ မဟုတ်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းတို့သည် အခွင့်အရေးများထက် ပန်းတိုင်၊ ရည်မှန်းချက်များ ဖြစ်နေသည်ဟုဆိုကြ၏။

အဆင့်ဆင့်တိုးတက်မှုရှိလာအောင် အစိုးရက တာဝန်ကျေမကျေကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ရန် ခက်ခဲသကဲ့သို့ အဆိုပါအခွင့်အရေးများ ချိုးဖောက်ခံနေရခြင်းအားမည်သို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုကြမည်ဟု သတ်မှတ်ရန် ခက်ပါသည်။ အလုပ်အကိုင်၊ ကျန်းမာရေး၊ အစားအစာ စသည့် ESCR အခွင့်အရေး အတော်များများ ပြည့်စုံရန်မှာ လူပုဂ္ဂိုလ်တွင် မူလဘူတ တာဝန်ရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အချို့သော အခြေအနေများတွင် ထိုလူပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုအခွင့်အရေးများရရှိအောင် မိမိဘာသာမလုပ်ကိုင်နိုင်ပါက အစိုးရတွင် တာဝန်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ESCR သည် တရားဥပဒေဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်နိုင်သည့် အခွင့်အရေးဟုတ်မဟုတ်၊ တရားရေးဘောင်ထဲမှ စီရင်ရန်ထည့်သွင်းနိုင်ခြင်းရှိမရှိ သုံးသပ်ရခက်ခဲသည်ဟု အချို့က ဆိုကြခြင်းဖြစ်သည်။ ESCR ၏ အရေးကြီးသော အပိုင်းတစ်ပိုင်းမှာ အစားအစာ၊ ရေ၊ နေအိမ်၊ ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးရရှိပိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် စားဝတ်နေရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အခွင့်အရေးများ ရရှိနိုင်ခြင်း available ၊ လက်လှမ်းမီခြင်း accessible ၊ လက်ခံနိုင်လောက်သည့် အဆင့်အတန်းရှိခြင်း acceptable နှင့် လူသားလိုအပ်ချက်နှင့်သင့်လျော်ခြင်း appropriate အခြေအနေများရှိအောင် နိုင်ငံတော်အစိုးရများက သိရှိဖြည့်ဆည်းပေးရပါမည်။

ယဉ်ကျေးမှု နှင့် လူ့အခွင့်အရေး

လူ့အခွင့်အရေး အကာအကွယ်ပေးရေး လောကတွင် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ အကြောင်း အတော်ပင် ငြင်းခုံကြရပါသည်။ ယဉ်ကျေးမှုကိုအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ထားချက်မှာ မရှင်းလင်းဘဲ၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုသည်ကို ရံဖန်ရံခါ အစိုးရများက နိုင်ငံရေးအဖြစ်အသုံးပြုကြပါသည်။ ယဉ်ကျေးမှု ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများသည် ICESCR နှင့် ICCPR ၏ ကဏ္ဍအတော်များများတွင် ယဉ်ကျေးမှု ပါဝင်သည်။ ဥပမာ - ဘာသာရေး အခွင့်အရေးများ၊ လူနည်းစုအခွင့်အရေးနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှုမှ လွတ်မြောက်ပိုင်ခွင့်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ခ။ စာမေးပွဲ သို့မဟုတ် အက်ဆေးမေးခွန်းများ

- သင်၏နိုင်ငံသည် မည်သည့်အချိန်က ICCPR နှင့် ICESCR တို့ကို သဘောတူလက်မှတ် ရေးထိုးကာ ဥပဒေအဖြစ်ပြဋ္ဌာန်းလိုက်နာခဲ့သနည်း။ သဘောတူစာချုပ်ကို သင့်တိုင်းပြည်က ပါဝင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသော အကြောင်းရင်းများကိုဖော်ပြပါ။
(သို့မဟုတ်)
- ICCPR သို့မဟုတ် ICESCR ကို သင့်တိုင်းပြည်က လက်မှတ်မထိုးရသေးခြင်းမှာ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ အစိုးရက မည်သည့်ကျိုးကြောင်းဖော်ပြသနည်း။ ၎င်းတို့ပေးသည့် အကြောင်းပြချက်များမှာ မည်မျှဆီလျော်သည်ဟု ထင်ပါသနည်း။
- ICCPR သို့မဟုတ် ICESCR တို့တွင် သင်၏ အစိုးရက ခြွင်းချက်ထားပြီး မလိုက်နာဘဲ ချန်လှပ်ထားလိုသည်များရှိပါက ရှာဖွေကြည့်ပါ။ ထိုသို့ ထားရှိသော ခြွင်းချက်များမှာ တကယ်လိုအပ်သဖြင့် လုပ်ဆောင်ရခြင်းလော။ သဘောတူစာချုပ်တွင် သင့်တိုင်းပြည်က

ခြင်းချက်ထားပြီးမလိုက်နာဘဲ နေခဲ့သော အချက်များကို ပြန်လည်ဖြေလျှော့ကာ သဘောတူ လိုက်နာခဲ့ဖူးပါသလား။

- သင့်တိုင်းပြည်ရှိ ပြည်သူတို့၏ နိုင်ငံသားနှင့်နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ သို့မဟုတ် စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးအခွင့်အရေးများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အခြေအနေများ၊ ပြဿနာ ရပ်များကား အဘယ်နည်း။
- သေဒဏ်ပေးခြင်း အကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ သင့်တိုင်းပြည်တွင် အများပြည်သူ ဆွေးနွေးငြင်းခုံနေခြင်းရှိပါသလား။ သင့်တိုင်းပြည်သည်မည်သည့် အကြောင်းပြချက်ကြောင့် သေဒဏ်ကိုအသုံးပြုခြင်း သို့မဟုတ် ပယ်ဖျက်ခြင်းပြုလုပ်ခဲ့ပါသနည်း။ ထိုအကြောင်းပြ ချက်များက အားကောင်းခိုင်လုံပါသလား။
- သင့်တိုင်းပြည်တွင် အရေးပေါ်အခြေအနေ သတ်မှတ်ခြင်းကြိုခဲ့ဖူးပါသလား။ မည်သည့် ကာလက ဖြစ်ခဲ့သနည်း။ မည်သည့်လူ့အခွင့်အရေးများကို ထိုကာလက ယာယီဖယ်ရှား ချန်လှပ်ထားခဲ့ပါသနည်း။ ပြည်သူ့နေ့စဉ်ဘဝကို အေးချမ်းတည်ငြိမ်ရေးအတွက်ဟုဆိုကာ ထိုသို့အခွင့်အရေးများကို ယာယီဖယ်ရှားချန်လှပ်ခြင်းမှာ တကယ်လိုအပ်ခဲ့ပါသလား။
- စီးပွားလူမှုယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးများ အဆင့်ဆင့်တိုးတက်လာအောင် မည်သည့်ကဏ္ဍ များ၌ သင့်တိုင်းပြည်အစိုးရက လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်နေသည်ဆိုသည်ကို ဥပမာများဖြင့် အသေးစိတ်ဖော်ပြပါ။ အစိုးရက လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် မူဝါဒ၊ အစီအမံများနှင့် ရလဒ်များကား အဘယ်နည်း။
- လေးစားဖော်ဆောင်ပေးခြင်း မခံရသော ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ သင့် တိုင်းပြည်တွင် ရှိပါသလော။ ထိုသို့ချိုးဖောက်ခြင်းအတွက် အကြောင်းပြချက်များကား အဘယ်နည်း။

ဂ။ ထပ်မံလေ့လာဖတ်ရှုရန်များ

The International Covenant on Civil and Political Rights

ICCPR အကြောင်းရေးထားသော အဓိက ပြဋ္ဌာန်းစာအုပ်များတွင် -

- Sarah Joseph, Jenny Schultz, Melissa Castan wdk, ရေးသားသည့် International cov-
enant on civil & political rights: Cases, commentary & materials. (Oxford: Oxford
University Press)
- Manfred Novak ရေးသားသည့် UN Covenant on Civil and Political Rights: CCPR
Commentary. NP Engel, 2005/

သေဒဏ်ပေးခြင်းအကြောင်းအရာသည် Amnesty International ၏ သုတေသန ခေါင်းစဉ် တစ်ရပ်ဖြစ်ကာ နှစ်စဉ်အစီရင်ခံစာ ထုတ်ပြန်လေ့ရှိပြီး Amnesty International ၏ အင်တာနက်

စာမျက်နှာတွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ သေဒဏ်ပေးခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်နေသော အခြားအဖွဲ့အစည်းများလည်း ရှိပါသည်။

- သေဒဏ်ပေးခြင်းကို ဆန့်ကျင်သော ကမ္ဘာ့ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ The world coalition against the death penalty
- သေဒဏ်ပေးခြင်းကိုဆန့်ကျင်သော အာရှကွန်ရက် Anti-death penalty Asia network
- သေဒဏ်ပေးခြင်းကိုဆန့်ကျင်သော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကော်မရှင်

အရေးပေါ်အခြေအနေနှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များကို လူ့အခွင့်အရေး ကော်မတီ Human Rights Committee ၏ အထွေထွေမှတ်ချက်အမှတ် ၂၉ (၂၀၀၁) တွင်ဖတ်နိုင်ပြီး OHCHR အင်တာနက် စာမျက်နှာတွင် ရနိုင်ပါသည်။

The International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights

NGO ESCR-Net က စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ အကြောင်း အရေးကြီးသော ကိစ္စရပ်များကို ရေးသားထားသည့် များပြားလှစွာသော အင်တာနက် link များ တင်ထားသည့် အင်တာနက်စာမျက်နှာ ရှိပါသည်။

အသုံးအဝင်ဆုံး အရင်းအမြစ်များကား Economic, Social and Cultural rights ဖြစ်ပါသည်။ အင်တာနက်တွင် အခမဲ့ရနိုင်ပါသည်။ ရိုးရှင်းလွယ်ကူစွာ ရှာရုံမျှဖြင့်ပင် တွေ့နိုင်ပါသည်။

- *Circle of Rights: economic, social & cultural rights activism: a training resource.*

အခြား ပြဋ္ဌာန်းစာအုပ်များလည်း ရှိပါသည်။

- Asbjorn Eide, Catarina Krause နှင့် Allan Rosas တို့ ရေးသားသော *Economic, Social and Cultural Rights: A Textbook. Dordrecht: Martinus Nijhoff, 2011*
- Manisuli Ssenyonjo ရေးသားသည့် *Economic, Social and Cultural Rights in International Law. Hart Publishing 2009*
- Olivier de Schutter. ရေးသားသည့် *Economic, Social and Cultural Rights as Human Rights. Edward Elgar, 2013*

ESCR ၏ တရားရေးအရ စီရင်ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်းအကြောင်း ထပ်သိလိုပါလျှင် ESCR-Net တွင် အရင်းအမြစ်လမ်းညွှန်ရှိပါသည်။ စာအုပ်များထုတ်ထားခြင်းလည်းရှိပါသည်။

- International Commission of Jurists. *The Justiciability of Economic, Social and Cultural Rights: National, Regional and International Experiences (2008)*
- OHCHR. *Economic, Social and Cultural Rights. Handbook for National Human Rights Institutions. United Nations: New York and Geneva, 2005.*

စားဝတ်နေရေးအခွင့်အရေးများကို လေ့လာလိုလျှင် အောက်ပါအဖွဲ့အစည်းများ၏ အင်တာနက်စာမျက်နှာများတွင် အရင်းအမြစ် အကိုးအကားများ ရရှိနိုင်ပါသည်။

စားနပ်ရိက္ခာ

- Food and Agricultural Organization (FAO) တွင် အရင်းအမြစ်များစွာရှိပါသည်။
- စားနပ်ရိက္ခာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးအတွက် ကုလသမဂ္ဂအထူးအရာရှိ အိုလီဗီယာ ဒီရှက်တာတွင် အင်တာနက်စာမျက်နှာရှိကာ ကုလသမဂ္ဂနှင့်ဆက်စပ်သော စာတမ်းများစွာရှိပါသည်။

ရေ

- ရေအခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်၍ Peter Gleick က ဆောင်းပါးများစွာ ရေးသားထားပါသည်။
- လုံခြုံသောသောက်ရေနှင့် ရေဆိုးစနစ်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးအတွက် ကုလသမဂ္ဂအထူးအရာရှိ တွင် အင်တာနက်စာမျက်နှာရှိကာ ကုလသမဂ္ဂနှင့်ဆက်စပ်သော စာတမ်းများစွာရှိပါသည်။
- World Health Organization (WHO) တွင်လည်း ရေဆိုးစွန့်ပစ်ခြင်းနှင့် ကျန်းမာရေး၊ နေထိုင်ရေးတို့နှင့် ပတ်သက်သော အရင်းအမြစ်များစွာ ရှိပါသည်။

အိမ်ရာ

- လုံလောက်သော နေစရာအိမ်ရာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးကုလသမဂ္ဂ အထူးအရာရှိတွင် Housing is a Human Right ခေါင်းစဉ်ဖြင့် အင်တာနက်စာမျက်နှာရှိပါသည်။
- UN-Habitat တွင်လည်း အင်တာနက်စာမျက်နှာတွင် ကိုးကားစရာအရင်းအမြစ်များ တင်ထားပေးပါသည်။
- NGO COHRE (Centre for Housing Rights and Evictions) သည် ထိုအကြောင်းကို အဓိကအလုပ်လုပ်နေသော အဓိကအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ယခု ထိုအဖွဲ့အစည်းရပ်သွားခဲ့သည်မှာ နှစ်အတန်ကြာခဲ့လေပြီ။ အင်တာနက်စာမျက်နှာကား ဝင်ကြည့်လို့ရဆဲဖြစ်ကာ ယင်းပေါ်တွင် ဥပဒေရေးရာနှင့် မူဝါဒ ပြောင်းလဲရေး တိုက်တွန်းမှုဆိုင်ရာ ကိုးကားစရာ အရင်းအမြစ်များစွာရှိပါသည်။

